

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVII

Gegužė — May 12, 1972

Nr. 38

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

McGOVERN KELIAS

Į IZOLIACIONIZMĄ IR SOCIALIZMĄ
VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Politikoje nėra nieko neįmanoma -- pastebėjome rašydami paskutinį kartą šioje vietoje apie demokratų varžybas dėl kandidato nominacijos į prezidento postą. Kad taip yra iš tikro, paliudijo sekančios savaitės, per kurias į priekį prasiveržė South Dakotos senatorius George McGovern. Anksčiau į jo kandidatūrą nebuvo rimtai žiūrima, nes jis yra laikomas radikalų. Panašiai kaip Arizonos senatorius Goldwateris. Kadangi tas buvo laikomas kraštutiniu konservatyvu, jis, nors ir nomintuotas, žinovų nuomone, negalėjo laimėti prezidentinių rinkimų, nes amerikiečių dauguma yra vidutinio, ne kraštutinio nusistatymo. Žinovai pasirodę esą tada teisūs, nors greičiausiai ir daugiau nuosaukus respublikonų kandidatas nebūtų laimėjęs, geriausiai atveju tik surinkęs kiek daugiau balsų už Goldwaterį. Už tą tokį patyręs JAV politinio gyvenimo stebėtojas kaip Stewart Alsop visai neseniai teigė, kad McGoverno žvaigždė pradės blyksti, kai žmonės sužinos, kad jis radikalus.

Šiuo metu, kai Newsweek ir Time McGovernui pašventė savo 'cover story', jo pažiūros neturėtų būti svetimos. Jis pats sakosi, kad skirtumas tarp Goldwaterio ir jo esąs toks, kad Goldwaterio pažiūros iš tikro buvo mažumos pažiūros, tuo tarpu McGoverno pažiūros praktiškai sutinkančios su daugumos siekais ir troškimais. Dėl to, laukiant tolimesnės įvykių raidos, verta prie jų sustoti. Jei jos iš tikro populiarios, jas gali perimti ir kiti politikai vis tiek kurios partijos.

McGovern pagarsėjo savo pažiūra į Vietnamo karą. Kaip žinia jis buvo amerikiečių įsikišimo į karą priešininkas dar tuometu, kai kiti senatoriai buvo už įsikišimą. Tapa žiūra išplaukė iš įsitikinimo, kad komunizmo pavojus buvo išpūstas ir šaltas ar šiltas karas nereikalingas. Jei McGovern būtų išrinktas prezidentu, jis tuč tuojau sustabdys šiaurės Vietnamo bombardavimą ir per 90 dienų atšauktų visą ten likusią JAV kariuomenę ir bet kokią pagalbą Saigono vyriausybei -- kas reikėtų viso Pietų Vietnamo išdavimui.

Kartu McGovern žada sumažinti JAV išlaidas krašto saugumo reikálams bent 30 milijonų dolerių per tris metus ir atšaukti didesnę JAV kariuomenės dalį iš Europos. "Juk tai natūralu -- aiškino McGovern Der Spiegel korespondentui, -- kad kuris nors kraštas laikytų savo kariuomenę kitame 30 me-

tų po karo". Bet kad sovietai laiko ne 4 kaip amerikiečių Vakarų Vokietijoje, bet visa 20 divizijų Rytų Vokietijoje -- McGovern nesijaudina.

Aplamai imant McGoverno užsienio politikos pažiūras galima apibūdinti kaip 'izoliacionizmą', pasitraukimą iš pasaulio į savo kiautą. O jame McGovern siūlo tokias reformas, kurios vestų į socializmą. Pirmiausiai jis žada padidinti mokesčius bendrovėm, dėl jo jos turės sumažinti akcininkams mokamą dividendą. Beto, kiekvienas uždirbęs virš 50.000 į metus turėtų mokėti 75% mokesčių už uždarbį virš tos sumos. Pa likimo mokesčiai turėtų siekti bent 77% virš pusės milijono dolerių. (Anksčiau jis siūlė 100%, bet dabar sumažino, jausdamas, kad tai nepopuliariau.) Švietimas turi būti finansuojamas federalinės valdžios, o ne savi-valdybių, kaip iki šiol. Sveikatos draudimas turėtų būti valstybinis. Abortai neturėtų būti persekiojami ir pabėgusiems nuo kareiviavimo prievolių turi būti paskelbta amnestija.

Žinia, jei McGovern laimėtų nominaciją, jis savo pažiūras sušvelnintų. Nė vienas prezidentas nesilaikė savo rinkinių pažadų, tačiau kol kas McGovern pasisekimas kalba už tai, kad žmonės nori reformų ir pakeitimų. Kokių ir kaip toli einančių -- jau kitas klausimas. Per pirminius rinkimus kalba jausmai, o ne protas.

Lietuviai respublikonų veikėjai inž. Eugenijus Bartkus (kairėje) ir Vytautas Abraitis (dešinėje) ir Republican National Committee Chairman Bob Dole (viduryje), dalyvavę National Heritage Groups (Nationalities) Council suruoštame priėmime Washington'e balandžio 29 d.

TAU TĖVYNE LIETUVA!

EMILIJA ČEKIENĖ

Kalbant apie šių dienų išeivijos jaunimą dažnai aimanuojam, kad jis per maža domisi lietuvių. Tačiau taip nėra. Jaunimas nenoriai lanko mūsų nuobodžius, tuščiai iškalbingus posėdžius ir susirinkimus. Opažvelgę į jų sporto, dainų ir ypač tautinių šokių šventes, galime pagrįstai didžiulintis. Jaunimas, būdamas pilnas jaunatvės džiaugsmo, energijos, mėgsta sportuoti, sudėti ir veikti, atlikti konkrečius darbus.

Kad šitaip yraturėjome progų įsitikinti suprašusiais lietuvių jaunimo įvairiais sąskrydžiais. Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas, dainų ir tautinių šokių šventės pademonstravo mums ir kitoms JAV-se gyvenančioms tautybėms mūsų jaunimo tautiškumą, solidarumą ir darbštumą siekiant bendrojo tikslo puikiai ir vieningai repre-

zentuoti savo tėvynę išeivijoje.

Tik pasklaidykime mūsų spaudos puslapius ir pamatysime, kaip išeivijos jauno lieuvio siela spinduliuoja į visas laisvojo pasaulio šalis, kaip lietuviški jauni veidai su tautiškais drabužiais puošia laikraščių ir žurnalų puslapius. Ir ne tik mūsų lietuviškos spaudos, bet ir svetimųjų. Tai mūsų entuziastai chorų dainininkai ir ypač tautinių šokių šokėjai. Be jų reprezentacijos retai apseina kokio žymesnė šventė ar iškilmingas minėjimas. Ir būna momentų, kada visi vyresnieji staiga pripažįsta savo jaunimui didelį nuopelną, kai tūkstančios jaunimo tautinių šokių grupės suskambėjus iškilmingos muzikos maršo garsams į estradą viena po kitos ima grakščiai

judesiais žygiuoti šokėjų poros, iškilmingais ir skoningai suderintais meniškai spalvingų raštų tautiniais rūbais pavasario jaunystės pasipuošusių lietuviškojo jaunimo veidai. Žygiuoja žaislingais ir meistriškai atliekamais judesiais, rikiuojasi į ratelius, į kvadratus. Tada vyresnieji tylos ekstazėje susikaupę ne vienas atleidžia savo vaikams ar vaikeliams už padarytas klaidas ir tuo momentu didžiuliojai jais.

Juk yra kuopasidžiaugti. Tai mūsų lietuviškasis jaunimas iš įvairiausių JAV ir kitų pasaulio kraštų, nes dabar nuotoliai neskiria. Tai mūsų išeivijos ateitis iš įvairiomis kalbomis kraštų.

Šių metų liepos 2 dieną įvyksta IV-jį tautinių šokių šventė išeivijoje, kurios šūkis yra -- Mūsų Jaunystė Tau, Tėvyne Lietuva! Šventėje dalyvaus du tūkstančiai šokėjų, kuriuos sudaro apie 60 atskirų ratelių.

Pažvelgę į tris pirmąsias šventes aiškiai matome, kad šokėjų skaičius vis kyla, reiškia, lietuviškas jaunimas neina nutautėjimo keliu, jei tik vyresnieji suteikia progą jiems pasireikšti. Nėra reikalo įrodinėti, kiek daug valandų tautinė aplinkoj šokėjai praleidžia nutraukę nuo poilsio, nuo studijų, nuo tarnybinių pareigų, besiruošdami dalyvauti tokioje šventėje. O gal dar daugiau energijos, pasitangų ir asmeninės aukos atiduoda tautinių šokių vadovai -- mokytojai, sugebėdami suburti tiek daug gražaus jaunimo, jį sudominti, paruošti gražiausius judesių derinius nuoširdžiu jaunatvės jausmu perpintas šokių figūras, atitinkamai pritaikant jas prie šokių vardo, pasiekiant aukštos lietuvių liaudies šokių atlikimo kultūros, kurią mūsų tauta kūrė virš 700 metų begyje. Mūsų šokiuose atsispindi tautos gyvenimo būdas, darbai bei rūpesčiai, jų įvairių švenčių tradicijos. Tai menas, kuris nesikeičia su greit

VIRŠUJE: Detroito taut. šokių grupės Šilainės šokėjai, kurie dalyvaus IV Tautinių šokių šventėje. I eilėje iš kairės: Asta Banionytė, Rasa Žemaitytė, Audra Kasputytė, Kristina Piktnaitė, Ramunė Mikulionytė, Karolė Veselkaitė, Aida Arlauskaitė, Aida Smalinskaitė, Vida Skiotytė, Regina Marčiukaitytė, Vilija Baukytė, Rita Skrebutėnaitė, Kristina Milerytė ir akordeonistas Andrius Čerškus; II eilėje: Alma Naumaitė, Lydija Majauskaitė, Gintė Darnušytė, Kristina Miškinaitė, Rūta Naumaitė, Birutė Zubrickaitė, vadovė Galina Gobienė, Gintė Pečiūraitė, Viktorė Jankutė, Asta Stašytė, Daina Astašaitytė, Vida Piktnaitė, Danutė Veselkaitė, Rita Matvėkaitė; III eilėje: Antanas Paškus, Kęstutis Smalinskas, Linas Mikulionis, Kastytis Karvelis, Algirdas Skrebutėnas, Vytautas Rėklis, Jonas Nakas, Robertas Selenis, Rimas Skiotys, Juozas Vaičiūnas; IV eilėje: Vydas Vyšniauskas, Darius Vyšniauskas, Robertas Arlauskas, Linas Gobis, Kęstutis Atkočaitis, Justas Piktnas, Saulius Petrulis, Algis Duoba, Viktoras Nakas, Vytautas Petrulis, Paulius Kuras, Saulius Jankauskas ir Vytautas Kaunelis.

Juozo Vaičiūno nuotrauka

praeinančia mada ir mūsų tautiniai rūbai, lygiai kaip klasiška muzika, klasiniai veikalai ar klasiško sukirpimo drabu-

(Nukelta į 3 psl.)

Žygis už laisvę

ALT Clevelando skyrius yra pakviestas ir organizuoja Clevelando lietuvių grupės dalyvavimą masinėje antikomunistinėje demonstracijoje, kuri įvyks šeštadienį, š. m. gegužės mėn. 20 d., 12 val. JAV sostinėje Washington'e.

Šios demonstracijos tikslas yra atsverti komunistų demonstracijas JAV-ėse ir parodyti patriotinių bei tautinių grupių vieningą nusistatymą kovoti su komunistais bei visokias JAV nuolaidas Sovietų Sąjungai, raudonajai Kinijai ir kitiems komunistų kraštams.

Demonstraciją rengia dešiniųjų grupių koalicija pasivadavusi JAV žygiu už Pergalę vardu, kuri yra vadovaujama žymaus antikomunisto kun. dr. McIntire.

ALT Clevelando skyrius dalyvaus su vėliavomis, plakatais ir taip pat dalinai prisidės prie kelionės išlaidų finansavimo. Visi galintieji kviečiami dalyvauti ar kitais būdais prisidėti. Dėl smulkesnių informacijų prašoma skambinti skyriaus pirm. A. Pautieniui 371-4168.

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

AUSTRALIJOS DYKUMOJE

Prieš kelias dienas Australijos spaudoje plačiai nusukambėjo vienos jaunos šeimos laimingai pasibaigusi tragedija. Trisdešimt metų G. Greenwood, jo žmona ir nepilnų metų dukra keliavo automobiliu į naują paskyrimo vietą. Išvažiavę iš Adelaidės, jie turėjo pervaziuoti pakraštį Pietų ir Vakarų Australijos dykumų. Bevažiuojant, akmuo jiems pramušė benzino tanką, ir pasibaigus kurui, jie atsidūrė smėlėtoje dykumoje, kur, po penkių dienų, laimingai būdu juos atrado kanadietis mokytojas, važiavęs taip pat į naują savo darbovietę, naujai besikuriančiame dykumų pakrastyje. Mokytojo D. Stephenson žodžiais pirmasis vaizdas buvo labai baisus. Saule smarkiai apdege, suištinusiomis burnomis ir liežuviomis, nė vienas iš atstųjų jau negalėjo prakalbėti ir žmona, pamąčiusi šį jauną jų išgelbėtoją, manė, kad tai yra tik mirazas. Penkias dienas jie išgyveno tik su viena dėžute biskvitų, kai kūdikį ji maitino supieno milteliais, atskiestais mašinos radijatoriaus vandeniu. Kad vaikas išliktų gyvas, paskutines dvi dienas, kai tik jis bandydavo užmigti, tai tėvas jį smarkokai pakratydavo, kad jis pradėtų verkti, nes užmigus jis tėvų manymu, niekada jau nebūtų atsibudęs. Šiandien, laimingai išvenę mirties, jie tur būt visą gyvenimą atsimins Australijos dykumas ir karštąją saulę.

Perskaičius šią, laimingai pasibaigusią tragediją, mintyse ir man prisimena tos vietovės ir tos dykumos, kuriose prieš 20-tį metų, tik atvažiavus į Australiją ir aš praleidau 18-ką mėnesių. Keikiau Australiją, keikiau save ir keikiau visą pasaulį, kodėl, jaunatviško nuotykių žingeidumo vedamas, vietoj išvažiavimo į Ameriką, ką galėjau labai lengvai padaryti, atsidūriau šiame Pietų ir Vakarų Australijos dykumų užkampyje, kur kartu su mažomis hausmėmis nubaus-tais P. Australijos kalniais, mes tiesėme vandens vamzdžius į dykumų gilumą. Gyvenome palapinėse, kartą per dvi savaites mus sunkvežimiais nuvežant į už 30 mylių esantį kaimelį apsipirkimui, na ir, žinoma, dulkių nuplovimui skaniuju (aš tik pagalvojau kas gi tada neskanu būtų buvę) australišku alučiu.

Prisiklausę įvairiausių pasakojimų apie nuodingas gyvates, skorpjonus, mirtį nešančius vorus ir visokius kitokius pavojingus gyvius, bijodavome net ant žemės atsisėsti. Ir tikrai, buvo ten ty visokių nuodingų gyvių, su kuriais perpusmetį jau visai susigyvenome, žinojome kaip juos sugauti, kaip nuo jų apsaugoti ir dažnai, suleidę didžiulį skorpjoną su ne-

mažesniu mirtinu voru, stebėdavome jų mirtiną kovą, kurią dažniausiai laimėdavo voras. Gyvatės irgi pasidarė nebaisios, ypačiai po to, kai aš iš vietinių juodųjų išigijau dvi juodas laukines kates, kurias užsiauginęs, turėjau pačias geriausias savo gyvybės saugotojas. Neprisileisdamos nieko kito prie savės ir neimdamos etiš nieko kito tik iš manęs, jos miegodavo ir sumani mi palapinėje ir ne vieną kartą jos man atnešdavo parodyti užmuštą gyvatę, sugautus vorus ar skorpjonus. Tai buvo ilgos, trumpų stiprių kojų laukinės katės, kurias išvažiuojant atidaviau vietiniams aboridžiniams, tik nežinau kaip su jomis pasibaigė, nes atiduodant jos taip drąsėsi, kad maniau ir akis tiems juodiesiems išplėš.

Truputį prasigyvenus, išitaisiau iš kariško padarytą sportinį šautuvą kengūroms šaudyti ir mažo kalibro šautuvą laukiniams triušiams ir paukščiams, kuriuos užsidėjęs ant motociklo, išvažiudavau vienas ar su draugais savaitgalių medžioklėms. Prišaudydavome laukinių triušių, kurių tuo laiku būdavo, neklysiu pasakydamas milijonai visoje Australijoje, padarydami ūkininkams milžiniškus nuostolius; prišaudydavome didelių ir mažų kengūrų, kurių tik uodegas parsiveždavome į stovyklą, virdami sriubą. Neklysta australai sakdami, kad jokie kaulai, jokia mėsa neatstos virtos kengūros uodegos sriubos. Būdavo ir linksmesnių bei liūdnesnių atsitikimų tose dykumose. Kartą netikėtai su draugu atsidūrėme visai netoli slėnyje "kengūrų vestuvėse", kur virš šimto kengūrų turėjo savo pavasariškas vedybas. Nežinojome neįkandami tada, tik vėliau apie tai papasakojus vienas senam juodajam aboridžiniui, jis tik pakratė galvą ir pasakė, kokie mes laimingi buvome, kad vėjas pūtė iš vidurio dykumų nuo kengūrų pusės, o ne nuo mūsų į kengūras, nes jos tokiu atveju, užuodę mūsų kvapą, tur būt būtų mus įgaliukus suplėšę, neturint laiko net savo šautuvus panaudoti.

Pirmą kartą šiose dykumose pamaciau ir aš mirazus. Esant 126 laipsniams karščio ir matant oro bangavimą, vieną dieną bemedžiojant aiškiai prieš save pamaciau vidury dykumų puikų nedidelį ežerą, mėlynai žalsvą jo vandenį ir aplinkui žaliuojančius medžius. Pagalvojau, gal tikrai dykumose atradome puikią, anksčiau romanuose skaitytą oazę, tačiau mano buvęs draugas pusiau juodasis, buvęs Australijos kariuomenės šoferis, tik nusijuokė ir pasakė, kad čia yra tik kasdieninis mirazas.

Po pusantros metų, išgyventų šiose pusiau dykumose, gavęs kalėdines

atostogas, jau negrižau atgal iš didžiojo Sydnėjaus miesto, tačiau šian dien jaučiuosi Australiją geriau pažįstą už daugelį vietinių australų, gyvenančių mieste ir nežinančių savojo krašto idomių, nuotykingų, karštų ir šaltų vietovių, kurių, yra labai daug ir labai idomių.

Praeitą savaitę Australijos valdomoje N. Gvinėjoje pirmą kartą, suvalgius sugautos žuvies, po ilgesnio kankinimosi mirė penki juodieji ir 20 buvo nuvežta į ligoninę, kur jų padėtis yra dar neaiški. Į šią vietovę iš Australijos nuskrido trys specialistai ir daro tyrimus vietoje, kai šios žuvies pavyzdžiai yra išsiųsti tyrimams į Australijos ir Amerikos universitetus.

Švietimo ministerijos skelbimu, Australijoje 41% berniukų ir 23% mergaičių mokyklose pradedama reguliariai rūkyti, su laukę 16-kos metų amžiaus, kai iš šių jaunuolių 22% meta rūkyti, sulaukę 30-ties metų amžiaus.

Atsisakius Jugoslavijai praversti pusę pasaulinių šachmatų čempionato pirmenybių tarp amerikiečio Bobby Fisher ir dabartinio pasaulio čempiono Boris Spasky, turtingas Melbourne gyvenantis viengungis australas Jim Nason pasiūlė Viktorijos Šach-

matų S-gai duoti \$110.000.00 ir finansuoti šias pasaulines varžybas. Ar australai gaus ar ne, tai sunku pasakyti, tačiau Tarptautinės Šachmatų Federacijos pirmininko prof. Max Euwe, kuris ne seniai lankėsi Australijoje, manymu, tai būtų labai didelė pasirtis netik Australijos, bet ir visos Pietryčių Azijos šachmatininkams.

Australijos juodieji, sekdami Amerikos negrus, pradėjo vis daugiau kovoti už savo laisvę. Jau kuris laikas, kaip jie sostinėje Canberroje, prieš pat parlamento rūmus pasistatė didžiulę palapinę, pavadindami ją "Aboridžinių Ambasada". Čia gyvena jų iškiliųjų vadai, duodami laikraščiams, televizijai ir užsieniečiams savo reikalavimų deklaracijas, policijai visai į tai nesikišant. Visa bėda, kad dabartinė žiema ir, ypatin-gai Canberros šaltas oras, verčia juos palikti šią savo palapinę ambasadą ir ieškotis šiltos vietos. Ar jie išsilaisvės per žiemą ar ne, tai yra didelis klausimas, nors šiuo metu jie tik prašo jiems aukoti gero maisto ir šiltų drabužių.

WANTED AT ONCE
JOURNEYMAN
TOOL & DIE MAKER
Must have experience in die casting
dies and in injection plastic molds.
Permanent work. Good opportunity.
Apply call or write
YODER MANUFACTURING
CO.
1823 E. 17 St., P. O. BOX 67
LITTLE ROCK, ARKANSAS 72203
(37-42)

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ IR T. T. GAVĖJAS NIEKO NEMOKA. TUKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI. VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI. GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus DOVANŲ PAŽYMĖJIMAMS, automobiliams, šaldytuvams, televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape records) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminėms ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informaciją ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

488 MADISON AVENUE, FLOOR 21ST,
NEW YORK, N. Y. 10022

Tel.: (212) 758-1150/1

SKYRIAI:

New York, N. Y. 10003, 39 Second Avenue ---- Tel.: 254-5456
New York, N. Y., 10011, 135 W. 14 St. CH 3-2583
Boston, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue 542-1767
Boston, Mass. 02127, 389 West Broadway 268-0068
Buffalo, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue 856-2674
Chicago, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue 278-6966
Chicago, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street 925-2737
Cleveland, Ohio 44134, 5879 State Road 884-1738
Irvington, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue 372-4685
Irvington, N. J. 07111, 1082 Springfield Ave. 374-6446
Grand Rapids, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N.W. 458-2256
Hamtramck, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Ave. 365-5255
Hartford, Conn. 06114, Franklin Avenue 246-9274
Lakewood, N. J. 08701, 241 Fourth St. 363-8569
Los Angeles, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd. 261-2994
New Haven, Conn. 06511, 1329 Boulevard 562-1446
Newark, N. J. 07106, 698 Sanford Ave. 373-8783
Passaic, N. J. 07055, 176 Market Street 472-6387
Paterson, N. J. 07505, 99 Main Street 274-8400
Philadelphia, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street 763-4818
Pittsburgh, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street 481-2750
San Francisco, Calif. 94115, 2076 Sutter Street 346-1571
Waterbury, Conn. 06708, 905 Bank Street 756-6766
Warren, Mich. 48092, 29200 De Quindre
1/2 Block North of 12 Mile Road 751-6760/1
Woodhaven, N. Y. 11421, 94-08 Jamaica Ave. 441-4712
Worcester, Mass. 01610, 169 Millbury Street 798-2868
Youngstown, Ohio 44503, 309 W. Federal Street 743-0440

■ Europos lietuviai

LUDAS VISMANTAS

MIRĖ VISUOMENININKAS INŽ. ANDRIUS GASIŪNAS

Anglijoje, Londone, š. m. balandžio 16 d. netikėtai mirė visuomenininkas inž. Andrius Gasiūnas. Ruošėsi dar vykti į D.B. Lietuvių sąjungos suvažiavimą, bet pasijuto blogai ir greitosios pagalbos buvo išvežtas į ligoninę, kur po valandos atsiskyrė su šiuo pasauliu. Tai, atrodo, nuo persidirbimo širdis neatlaikė.

Andrius Gasiūnas gimė 1922 m. sausio 23 d. Sibire. Tuo metu jo tėvas ten buvo medicinos daktaras. Tai dažno lietuvių likimas: gimė svetur ir buvo priverstas mirti svetur. 1922 m., tėvams grįžus į Lietuvą, ir Andrius atsidūrė Šiauliuose. Čia jis baigė vidurinį mokslo. Gimnazijoje pasižymėjo kaip sportininkas. Palinkęs į realiuosius mokslus, Kauno universitete studijavo techniką. Bolševikams veržiantis į Lietuvą, jis pasitraukė ir išvyko į Italiją. Iš čia persikėlė į Šveicariją. Gavęs Balfo ir šveicarų stipendijas, toliau gilino studijas Ciuricho Technikos institute, kur 1948 m. gavo mechanikos inžinieriaus laipsnį.

1949 m. A. Gasiūnas su žmona Gailute Klupšaite išvyko į Australiją. Melbourne anglų firmoje Matt, Mather Plott L.Y.P. gavo vyriausiojo inžinieriaus vietą. 1969 m. jis buvo perkeltas į Angliją ir paskirtas firmos centre technikos direktoriumi. Čia jis išrado naujo tipo aukšto slėgimo vandens siurbį, kuris pritaikomas atominėms jėgainėms. Jo išradimą naujojo anglų firmos. Savo išradingumu ir darbštumu jis iškilo firmoje ir pirmąsias vietas. Už savo išradimus buvo gavęs T. Bernand Hall premiją (prize). Laikė nemažą paskaitų tarptautinėse inžinierių konferencijose. Firmos reikalais lankėsi Indijoje ir numatė šiais metais lankytis Šveicarijoje ir Vengrijoje.

Velionis uoliai dalyvaavo lietuvių politinėje ir visuomeninėje veikloje. Jis buvo Tautos Fondo atstovybės Anglijoje pirmininkas. Jo dėka ši atstovybė atgijo ir surinko VLIKui nemažą aukų. Jis planavo dar praveisti aukų rinkimo vakų. Taip pat aktyviai veikė DBLS. Pasakutiniame suvažiavime jis buvo išrinktas šios sąjungos valdybon ir LNB direktoriumi. Deja, visus jo darbus ir sumanymus negailestingoji mirtis nutraukė.

Tremties lietuviai inž. Andrius Gasiūno asmenyje neteko uolaus veikėjo, pavyzdingo mūsų tautos reprezentanto svetimųjų tarpe. Didžiai apgailėdami jo mirtį, reiškiamo nuširdžią užuojautą žmonai Gailėi ir sūnams: Arui ir Mantui.

• V. Vokietijoje veikia 4 tautinių šokių grupės: Nordrhein - Westfalijos, Muencheno ir dvi Vasa-

rio 16 gimnazijos. Muencheno ir Vasario 16 gimnazijos vyresnioji mokinių grupė vyks šiemet į IV Liet. tautinių šokių festivalį Chicagoje.

• Vokietijoje šiuo metu yra 7 vargo mokyklos. Jose yra apie 60 mokinių.

• Vasario 16 gimnazijoje mokosi 77 mokiniai. Gimnazijos direktorius V. Natkevičius nusiskundžia, kad per mažai mokinių atsiunčia Vokietijos lietuviai. Artimiausios apylinkės, kaip Hannau, Rastatt, jau keleri metai neduoda nė vieno mokinio.

• VLB Tarybos atstovu į Vasario 16 gimnazijos kuratoriją išrinktas mokytojas R. Baliulis, gyvenąs Hamburge.

• Vasario 16 gimnazijos kuratorijos narių suvažiavime, kuris įvyko š. m. kovo 18 d. Huettenfelde, Romuvoje, yra sudaryta Pedagoginė Komisija, kuriai įeina: dr. J. Norkaitis, Alina Grinienė ir kun. J. Urdzė.

• Clevelando lietuvių tautinių šokių "Grandinė" ansamblis šią vasarą gastroluos V. Vokietijoje: Bonnoje, Saarbrueckene, Heidelberge, Leberstedte, Hamburge ir kt.

• Š. m. balandžio 28 -- gegužės 1 d. Hamburge įvyko lietuviškojo jaunimo sąskrydis, kurį suruošė VLB Jaunimo sekcija.

• Gegužės 6-7 d. Babilio bute, Hamburge, įvyko Šiaurės Vokietijos Liet. Evangelikų suvažiavimas, kuriame paskaitas laikė: senj. kun. A. Keleris, dipl. psichologas E. Žilius, kun. Stanaitis, Klumbys ir kt.

• Balandžio 22 d. Anglijos Skautų rajonas Manchesteriye suruošė skautų literatūros ir skautų turto parodą, kuriose dalyvavo nemaža lietuvių.

• Prestone, Anglijoje, mirė Pranas Vanilevičius, eidamas 61 metus. Jis buvo sąmoningas lietuvis, kuris nemažą aukodavo lietuviškiems reikalams ir rėmė lietuvių biblioteką.

• Coventrio, Manchesterio ir kt. DBLS skyriai suruošė Motinos dienos minėjimus su išpūdingomis meninėmis programomis. Taip pat suruošė šios dienos minėjimus ir V. Vokietijos bei kitų Europos kraštų lietuviai.

• Londono šeštadieninės mokyklos tautinių šokių grupė pasirodė Cardiffe BBC studijoje, kur buvo nufilmuota spalvotame filme. Šis filmas bus rodomas per BBC televiziją.

• Keighley, Anglijoje, š. m. balandžio 20 d. palaidotas Mečys Gelčius, kuris mirė vos sulaukęs 49 metų. Tai nelemtosios tremties auka.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

DIRVA THE LITHUANIAN NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO • PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS, INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS • PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR TAI SOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASAŠANT • PAVARDE PASIRASYTI STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIŠKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

LIETUVIŠKŲ BOLŠEVIKĖLIŲ BĖDOS...

Lietuviški bolševikėliai Amerikoje plūduriuoja savo bėdų liūne. Bolševikėliai leidžia Amerikoje du spaudinius. Tai Vilnis Chicagoje ir Laisvė -- New Yorke.

Balandžio 16 d. įvyko Laisvės dalininkų suvažiavimas. Šia proga A. Bimba ir Co. sekdami sovietinę madą gegužės 1-ją skelbti šimtus šūkių, paskelbė savo "rezoliucijas", kuriose sutilpo iš Kremliaus pagauti "lozungai".

Ta pat proga bolševikėliai pasiskardeno savo graudžiais verksmais, nes kapitalistinėje Amerikoje ir jiems trūksta žaliųjų komunistinei propagandai. Kiek čia tiesos? Gal būtų tik tiek, kiek tikros tiesos yra bolševikinėje "Pravdoje"?

Užtat A. Bimba išdidžiai rašo; mūsų bendradarbių "armija" pagausėjo Lietuvoje.

Pranešimas tikrai atitinka tikrą padėtį. Tai šviečia iš vietinių bolševikėlių laikraščių. "Buržuazinių" išeivių derginėjimai, atsikirtimai į išeivių spaudos pareiškimus, amerikinių veiksmų kritika, netgi asmeniškai puolimai -- viskas tai parūpinama Vilniaus "bendradarbių". Vilnis ir Laisvė dabar jau nebepritrūksta dergimo smalos. Smalą visom statinėm pristato Vilniaus bendradarbių "armija". Tai matyti iš rašinių kalbos, iš sakinių konstrukcijos ir iš "leninizmo pažinimo". Už tos "armijos" darbą atmoka Vilniaus bolševikinės propagandos biudžetai, išsunkę rublius iš sovietinių pavaldinių.

Bimbai suka galvą "technikinių jėgų problema". Mat, bolševikinės spaustuovės nesilaiko nustatytų savo darbininkams atlyginimų. Jiems mokama šykščiai. Bolševikėliai galvoja, kad "techniškos jėgos" gali gyventi iš šventos markistinės dvasios.

Taip, tačiau, nėra. Linotipininkas nenori badmiriauti ir bėga. Dirbti stoja karštinčiai ir darbas sunkiai juda. Vilniaus bendradarbių "armija" gausiai užverčia bolševikines redakcijas savo plunksnagraužiška produkcija, bet nėra kam surinkti linotipu tuos raštus. "Technikinių jėgų problemas" negalima išspręsti linotipininkų importu iš ok. Lietuvos...

Kita bėda yra skaitytojų mažėjimas. Bolševikinė Lietuvių Literatūros Draugija buvo stipriausia bolševikinės veik

los Amerikoje atrama. Po dailiu, nepolitiniu pavadinimu knibždėjo ir knibžda labiausiai pašvinkęs bolševikinis žiurkynas Amerikos požemiuose. Bet ir aršiausias bolševikas sulėtėja, kada senatvė ima slėgti pečius. Todėl, skundžiasi A. Bimba, bolševikinė Literatūros Draugija gauda šitokius laiškelius: ne bematau, nebegaliu skaityti, nebemokėsiu narių duoklių, nes man knygos nebereikalingos.

A. Bimba čia pat maldauja jau visai apsenušius nepagailėti bent poros dolerių bolševikinei propagandai.

-- Pasilik draugijoje, kol tavo širdis plaka, -- maldauja Bimba, -- tipo, ros dolerių nenusineši į kapus...

Tikroji skaitytojų ir rėmėjų atkritimopriežastis yra gilesnė, kaip tai Bimbos gąsdinimas artimais kapais. Žmonės mato dviprasmišką vietos bolševikų veiklą. Daugelis lankėsi ok. Lietuvoje. Jie pamatė tikrą pavergtų tautiečių vaizdą. Buvusieji Laisvės ir Vilnies rėmėjai pamatė tuose laikraščiuose skelbiamus melus. Pamatė Bimbos ir Co. talkininkavimą Lietuvos rusinimui ir "graždankos" sugrąžinimui į lietuvių raštą. Pastabesnieji pamatė didelį skirtumą tarp Laisvės ir Vilnies litanių rusiškai santvarkai ir žiaūros tikrovės pavergtoje Lietuvoje. Tai yra tikra bolševikinių laikraščių skaitytojų mažėjimo priežastis.

Ir dar viena vietos bolševikėlių bėda: piautynės savo tarpe.

Vyksta rinkimai į "atsakingas vietas", kaip skelbia laikraštis. Bolševikinė Lietuvių Literatūros Draugija nori atsigaivinti naujais savo veikėjais. Tad šia proga Vilnyje pasirodė kritiški balsai. Kai kurie "veikėjai" buvo gerokai pakedenti. Bet tai netinka bolševikiniam rinkimų būdai. Kandidatų negalima kritikuoti. Sovietinis rinkimų būdas rodo, kad kandidatų galima tik girti ir girti. Todėl A. Bimba susirūpinęs, dejuoja:

-- Man baisiai nepatinka, kad "Vilnyje" pasirodė labai nedraugiškų, neleistinų asmeniškų užspuolimų ant kai kurių senų LDS veikėjų, kurie yra apsiėmę kandidatuoti į atsakingas vietas. Girkite savo iškelčius ir remiamus kandidatus, bet, susimildami neniekinkite kitų puikių,

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje įteikia 1000 dol. čekį Lietuvių Tautiniams namams Chicagoje. Iš kairės: Dr. S. Biežis, Bronė Kalvaitienė, SLA prez. P. Dargis, LTN pirmininkas inž. J. Jurkūnas, Ona Biežienė ir buvęs Lietuvos konsulas A. Kalvaitis, V. Noreikos nuotrauka

SLA REMIA LIETUVIŲ TAUTINIUS NAMUS

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje per savo 86 metus sekmingo gyvavimo yra atlikęs daugybę lietuviškų kultūrinių darbų šalia suteikimo didelės paramos savo gaušiams nariams. Juk jis ir buvo įkurtas apjungti lietuvių, teikti savišalpą, išlaikyti lietuviybę ir dirbti kultūrinius darbus savistoviai ir įsijungti į kitas organizacijas, kurios dirba tokius kilnius darbus, SLA per visą savo sekmingą gyvavimą niekuomet nenukrypo nuo šių aukštų idealo principų. Ateityje SLA irgi eis tais pačiais darbingais keliais.

Štai vienas iš daugelio pavyzdžių: pereitą rudėnį Chicagon atsilankiusiam SLA prezidentui Povilui Dargiui buvo parodyta dar teberemontuojami Lieuvių Tautiniai Namai ir supažindintas su jų tikslu ir didele reikšme lietuvių kultūriniame gyvenime, jis

DR. STEPONAS BIEŽIS

tuoju su dideliu entuziazmu įsijungė savo stambiu finansiniu įnašu, kad prisidėti prie esamų skolų mokėjimo sumažinimo. Jį pasekė SLA šeštos apskrities patriotingas pirmininkas Kazys Mačiukas, kai kurios kuopos ir kiti nariai. Tai dar vienas įrodymas kaip SLA nariai ir kuopos atjaučia ir remia lietuvių kultūrinius darbus.

Tačiau tai dar ne viskas. Vietoje pasitarus buvo nuspręsta rekomenduoti Pildomajai Tarybai skirti šiemis namams atitinkamą įnašą iš SLA išdo, kas sekamame susirinkime buvo vienbalsiai nutarta ir pareikšta bei palinkėta tiems tautiniams namams geriausių sekmių kuogreičiausiai esamas skolas išmokėti ir juos pilniausiai panaudoti mūsų kultūrinei veiklai, ypač mūsų

gausiai priaugančiam jaunimui, kad jis nenutautėtų.

Ir štai balandžio 29 d. prez. Povilui Dargiui atsilankius Chicagoje, mano rezidencijoje būrelyje suinteresuotų asmenų jis įteikė nuo SLA čekį 1000 dolerių Lietuvių Tautinių namų valdybos veikliam pirmininkui inž. Jonui Jurkūnui pareikšdamas: "Turiu ypatingo malonumo ir garbės įteikti Jums, p. Jurkūnui, Lietuvių Tautinių Namų pirmininkui, šį čekį (1000 dolerių) nuo mūsų Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kaip finansinę paramą Jūsų taip garbingam ir toli siekiančiam ryžtui lietuviybės išlaikimui. Sia nepaprasta pro-

ga leiskite palinkėti geriausių sekmių, ryžto ir niekuomet nepalūžti savo taip garbinguose darbuose".

Tautinių namų pirmininkas inž. Jonas Jurkūnas jautriai ir širdingai priimdamas SLA čekį šitaip atsiliepė: "Priimkite širdingą padėką p. SLA prezidento asmeniniai, perduokite tokią pat širdingą padėką Pildomajai Tarybai ir visam Susivienijimui. Tai labai džiuginantis reiškinys už tokią stambią paramą, kas mums visiems teiks daugiau energijos dirbti lietuviškus darbus. Prietokios organizacijos kaip mūsų SLA yra labai malonu priklausyti ir kitus raginti įsijungti į jį. Mano visa šeima jau per daug metų priklauso šiam garbingam SLA. Dar kartą širdingiausiai dėkui".

Tokie širdingi mums garbingų veikėjų pasisakymai išreiškia glaudų bendradarbiavimą mūsų kultūrinių ir patriotinių organizacijų, kas labai džiugu ir reikšminga. Čia tenka priminti, kad SLA per visą savo 86 metų sekmingo gyvavimo kaip tik širdingai bendradarbiavo ir rėmė mūsų patriotines organizacijas. Ir nuo šio principo SLA niekuomet neišsisąždės.

Neužilgo įvykstantis SLA 57 seimas birželio 26-30 saulėtoje Floridoje neabejotinai pasižymės savo įprastu patriotizmu skirdamas stambias sumas paremti mūsų organizacijų kultūrinės veiklas.

DIRVOS NOVELĖS 1972 KONKURAS

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1972 metų birželio 15 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIUSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinaival būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridėdama voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Atsakymas Juozui Keliuočiui

Š.m. "Europos Lietuvis" numeris 16 (1206) pasiskelbė Juozo Keliuočio straipsnio, išspausdinto lietuvių ir rusų laikraščiuose santrauką, pavadintą "Pamokymas ne draugams".

Pirmiausia apie straipsnio autorių. Mažoji bolševikinė enciklopedija taip rašo: "Juozas Keliuotis, žurnalistas, vertėjas, g. 1902 m. rugpiučio 22 d. Joniškėje, Rokiškio rajone, baigęs Sorbonoje literatūros, filosofijos studijas, 1931-40 m. redagavo "Naująją Romuvą", dalyvavo liet. rašytojų dr.-jos veikloje, išleido filosofinio turinio knygą "Visuomeninis idealas" ir publicistinių straipsnių rinkinį "Šių dienų spaudos problemos". Straipsniuose ir knygose propagavo idealistinę filosofiją ir neokatolicizmą. 1940 m. išleido nedidelės meninės vertės romaną "Svajinės ir siaubas". Tai trumpa, neobjektyvi biografinė, paruošta pagal Komu-

STEPAS VYKINTAS

nistų partijos direktivas. Nuslėptas faktas, kad J. Keliuotis antrosios bolševikų okupacijos metu buvo ištremtas keleriems metams į Sibirą ir grįžo su palaužta sveikata. Nutylėti ir kiti faktai, kad jis buvo "Pavasario", "Ateities Spindulių" redaktorius, kad jis buvo teologijos - filosofijos fakulteto žurnalistikos katedros vedėjas etc.

Bet ši kartą mums rūpi ne Keliuočio asmuo, o jo straipsnio tezės, kurios yra diametraliai priešingos idealisteinei filosofijai ir neokatolicizmui. Jis "Kultūros Baruose" skelbia, kad "Lietuvoje niekad nebuvo tokių, kaip dabar, puikių sąlygų švietimui, kultūrai ir literatūrai, nacionalinių tradicijų dauginimui". Kaip pavyzdžius, jis nurodo istorinių paminklų apsaugą ir tyrimą, muziejus, klubus, istorijos veikalo leidimą, ekspedicijas tautosakai rinkti, didįjį lietuvių kalbos žodyną, aukštąsias ir kitokias mokyklas, išleidių specialistų skaičių. Jo išvada: "Visa tai pasiekta socializmo (tiksliau komunizmo) kūrimo metais, pradedant broliškoms tautoms, jų glaudaus bendradarbiavimo dėka".

Lietuvos švietimas ne paprastai greitais šuoliais kilo nepriklausomybės laikais ir jis būtų dar labiau kilęs per pas taruosius 32 metus, jei Lietuva būtų buvusi laisva. Apie kokią kultūrą J. Keliuotis kalba, mums nėra aišku. Argi jis yra toks naivus ir galvoja, kad komunistinė "kultūra" yra tikroji ir laisvoji kultūra? Koks gali būti literatūros klestėjimas, kur nėra kūrybinės laisvės? Ką gi sukūrė rašytojas Keliuotis, būdamas nelaisvėje? Ką gi sukūrė kiti lietuvių rašytojai, patekę į komunistinę vergiją? Kai kurie iš jų pasirinko geriau tylą, negu melą.

Nežinau, ar tai ironija, ar cinizmas, ar neįsmanėlių ieškojimas, kada J. Keliuotis nurodo muziejų kūrimą ir istorinių veikalo leidimą. Juk Keliuotis gerai žino kad daugelis katalikų bažnyčių yra paverstos muziejais. Ar jis tuo didžiulijasi?

O kas tuose muziejuose rodoma? Antireliginė medžiaga, propagandinė komunizmo istorija ir dailė, kuri yra aprobuota Komunistų partijos. Apie istorinius bolševikinius veikalus neverta ir kalbėti: tai yra Lietuvos istorijos iškraipymas, tendencingas vertinimas ir klastojimas. Vienintelis iš visų Keliuočio paminėtų dalykų yra vertingas tai didysis lietuvių kalbos žodynas.

Toliau kalbėdamas apie asimiliavimąsi, J. Keliuotis tvirtina "Apie kokią asimiliavimąsi gali būti kalba, kai nacionalines tradicijas vysto ir puoselėja pati valstybė?" Norėtume J. Keliuotį paklausti, kokia valstybė: Lietuvos ar Rusijos? Kokias nacionalines tradicijas: lietuviškas ar rusiškas? Nuo kada rusiškas komunizmas pavirto į nacionalizmą, puoselėjantį "nacionalines tradicijas"?

Visiškai nepagrįstas tvirtinimas, kad lietuvių tauta niekad nebuvo tokia lietuviška, kaip dabar. Argi lietuvių reikiama tuo, kad lietuvių kalba spausdinami Maskvos atsiųsti raštai: Leninas, Marksas, Stalinas, Brežnevas? Nuo kada gi "lietuvių tautą sieja su rusais tvirtos ir nesugriauamos draugystės ryšiai? Juk nuo tada, kada J. Keliuotis pateko, Raudonosios armijos parama, okupuotos Lietuvos nelaisvė.

Klaidinga nuomonė, kad "nedidelei tautai, tokiai kaip mūsų, jeigu ji siekia išeiti į platų pasaulį, antroji kalba -- būtina, ir tai rusų kalba". Be abejo, kiekviena tauta, jei ji nori skleisti sa-

vo dvasines vertybes, ji turi būti daugiakalbė. Bet ji gali ir turi pasirinkti laisvai svetimas kalbas, bet ne prievarta. Būdami visiškai laisvi lietuviai, gal būt pasirinktų anglų, prancūzų ar vokiečių kalbas, o ne rusų. Teisybė, kad kalbos problema dabartinėje Lietuvoje išsprendė tarybinė santvarka, tiksliau pasakius komunistinis Maskvos diktatas.

Lietuvių literatūra būtų išaugusi ir pasklidusi per 32 m. ir be rusų kalbos. Rusų kalbapasidare tik priemonė komunistinei, o ne laisvajai literatūrai propaganduoti. Mums maža džiaugsmo ir naudos, jei Sal. Nėries poemą apie Staliną išvertė į 30 tarybinių tautų kalbų. Kodėl neišvertė Putino "Sukilėlių", o išvertė "Altorių šešėlių" į rusų kalbą? Todėl, kad pastarasis romanas naudingas antireliginei propagandai, o pirmasis pavojingas kontrarevoliucinei idėjai.

Talentingų rašytojų netrūko nepriklausomoje Lietuvoje, jų yra nemaža tremtyje, jų yra ir okupuotoje Lietuvoje. Tik apgailėtina ir liūdna, kad talentingieji rašytojai, gyvenę okupuotoje Lietuvoje, neturi pagrindinės teisės ir sąlygos -- laisvės. Kaip pavyzdžiai, yra Putinas ir Sruoga, kurie be laisvės užtroško komunistinio režimo aplinkoje.

Netiesa, kad tremtyje yra ignoruojami lietuvių tarybinių rašytojų kūriniai. Žinoma, tremties leidėjai neturi intereso skleisti komunistinės propagandos ir neleidžia bei nespausdina V. Grybo ar kurio kito komunisto raštų, bet periodika mielai išspausdina J. Degutytės, J. Vaičiūnaitės ar kurio kito poeto eilėraščius, jei jie nėra propagandiniai.

J. Keliuotis giriasi, kad "geriausi kūriniai, parašyti emigracijoje, nelieka nepastebėti ir mūsų suose -- jie išleidžiami, spausdinami periodikoje (M. Katiliškis, K. Almenas, eilė kitų)". Tai yra tik lašas jūroje. Ir

J. GRAUDA

Ikrai yra dviejų spalvų

Pasaulis dar nematė vyro, smarkesnio už Kissingerį. Jis pralenkė Sevilijos kirpėją: Figaro čia, Figaro ten. Dabar: Kissingeris Pekine, Kissingeris Paryžiu, Kissingeris Maskvoj, Kissingeris Camp Davis...

Nepralenkiamą su globaliniais šuoliais vyrą visur diplomatiškai pasitinka su duona ir druska.

Tarybinių magnatų dačiose Kissingerį pasitiko su duona, vodka ir ikrais.

Kaip žinote, ikrai yra rinktiniausias patiekalas. Tai, nelyginant lakštingalų liežuvelių hamburgeris Romos cezorių konkubinų virtuvėje. Brangūs, rinktiniai ikrai yra labai retų žuvų kiaušinėliai. Tai aukso vertės patiekalas. Jis sudaro nuostabią darną su vėdos taurele.

Ikrai prancūzai vadina caviar, italai -- caviale, turkai -- hayar... Amerikonai pavadinimą griebė iš prancūzų.

Didysis Websterio žodynas tvirtina: caviar -- salty relish prepared from the eggs of sturgeon, salmon, or certain other fish.

Rečiausi ir brangiausi ikrai gaunami iš didžiulių žuvų (Acipenser Sturio), kurios veisiamos žuvų draustiniuose prie Volgos įtakos į Kaspijos jūrą. Šie ikrai nuskradinami užkandžiams įpamaskvinių magnatų dačias.

Maskvon nukakęs Henry, pirmo galvon, buvo pakviestas prie užkandžių stalo. Grafinuose su caro erelių inkrustacijomis raibuliavo vodka. Aukštinėse caro servizų lėkštėse tyvuliavo ikrai.

Henry išlenkė taure, paragavo ikrų ir pasakė (Time, May 8):

-- I'd do anything for caviar...

Ikrai yra dviejų spalvų: juodos ir raudonos.

Kur link nueis mūsų vadavimo reikalai, laisvinimo problemos, jeigu Henry ragavo pamaskvinę dačioje raudonos spalvos ikrus?

tai nėra geriausi kūriniai, o tie kūriniai, kurie atitinka komunistinę ideologiją ir kritiką. V. Ramono geriausias romanas "Kryžiai" nebus pažintas ir leidžiamas okupuotoje Lietuvoje. Nei Brazdžionio, Aisčio, Nagio, Nykos-Niliūno, Santvaro patriotinė lyrika.

Lietuviškoji emigracija gyvena ne vakarykšėte diena, bet rytdiena. J. Keliuotis ir jo draugai gyvena šia diena, "realia tikrove" -- bolševikinės okupacijos tikrove. Bet

okupacijos ateina ir praėina, o tautos laisvės ir nepriklausomybės idealai lieka amžini.

Kiek pažįstu J. Keliuotį kalbą ir stilų, man susidaro įspūdis, kad J. Keliuotio straipsnis yra ne jo paties rašytas, o tik pasirašytas. Tai būtų visai normalu, nes bolševikinėje sistemoje rašytojai yra priverčiami pasirašyti raštus, kurių patys nerašo, o tik pasirašo. Juk lengviau pasirašyti, negu vėl kentėti nepakeliamas tremties kančias Sibire.

JUOZAS ŠVAISTAS

O MES VIS TOLSTAM

(6)

Valandėlę Juozas nutilo, lyg kažką galvojo: -- O žinai, Liudai. Aš jau pradedu suprasti gėlių mistiką ir niekur nebenoriu nuo jų trauktis. Pargrižęs Lietuvon, jei žinoma teks, nuo mokyklos atsisakysiu, tik gėlynu versiuos.

-- Sakai, pargrižęs Lietuvon, jei žinoma teks... Dabar aš suprantu, -- lyg išvadą darydamas aiškinosi Liudas: -- kodėl tu nieko neatsakei, kai anądien aš buvau prisiminęs UNRRA. Be abejo nėra prasmės kur nors pasitraukti. Čia turi visai neblogas sąlygas, kad pakenčiamai gyventum: daug saulės, gaivaus oro, yra kur akims atsigauti, pailsėti. Plius dar kaip ir valdiškas butukas sode. Todėl gilinkis į gėlių mistiką ir ramiai lauk, kol Arkangelas garsiai sutrimituos: "Lietuva jau laisva! Prašom, garbingas pilietai, Vainorai!"

Juozo veidas rūsčiai persikreipė:

-- Tu jau su ironija... Tad ko gi norėtum, kad aš daryčiau? Gal plika kakta betono mūrus daužyčiau? Juk Lietuvoj partizanų pilni miškai. Ir kas iš to?

Juozas stabtelėjo. Priekaištingomis akimis įsiremė į Liudą:

-- Kokie gi jau tavo gudresni būdai ir veiksmai? Ką gi tuo šiuo metu pasidarytum?

Liudas kalbėjo gana santūriai:

-- Pirmiausia, aš tau pasakysiu, kad netikiu Arkangelo trimitu. Mūsų kelias ir darbas vėl pa-

silieka toks pat, kaip ir prieš nepriklausomybę paskelbiant. Antra, kodėl nepasinaudoti UNRRA teikiama globa? Čia aš nematau jokios malonės, o tik tam tikrą atpildą už mūsų vargus ir kančias. Trečia, turim gi pagaliau -- visą laiką mėtyti ir vėtyti -- laisvai atsigauti, susikaupti savyje ir aiškiai nustatyti tolesnį savo veiklos planą. Ketvirta...

Tuo metu iš kažkur atsirado Saliutė. Nustebusi žiūrėjo:

-- Nagi judu išraudę ir pasišlausę, tartum gaidžiai muštinėse? Tikriausiai susipešėt?

-- Ne, nieko panašaus, -- nekaltai teisinosi Juozas.

Saliutė bendresne prasme pasisakė:

-- Ai man, tie lietuviai... Seniau būdavo: "Kur du stos, visados daugiau padarys". O dabar: "Kur du stos, visados ir trečiąjį nubaidys". Negerai, vyrai. Taip nedera.

Saliutė ilgėliau pasižiūrėjo į brolių:

-- O kaip tavo reikalai su ta prancūze?

-- Atsisveikinom... Liūdnas tai buvo momentas. Be abejo, liūdniau jai, nes prarado gerą ir pigų darbininką. Bet išpūdingiausi jos žodžiai: "Žinoma, aš tavęs nekalbinsiu ir nedrausiu pasilikti. Gerai suprantu, kad tave tėvynė šaukia ir tu ilgiesi jos. Mažai tokių priemonių, kurios tą ilgį prislėptų ar visai numarintų..."

KETVIRTAS

Spygliuotoji viela apie barakus (tolokai už miesto) pasiliko ta pati. Tik nebebuvo budrių vokiečių sargybinių su automatiniais šautuvais, kulkosvaidžiais ir dresiruotais šunimis - vilkais. Dabar tvarką palaikė sava rinktinė policija.

Didžiulė ant vartų iškaba buvo apversta ant- raip. Toje pusėje ir dabar galėjai perskaityti:

KRIEGSGEFANGENER LAGER. Priešakyje tokio mis pat stambiomis raidėmis juodu ant balto atsi- rado: UNRRA DISPLACED PERSONS CAMP.

Displaced persons tai bendrasis pavadinimas visų čion prisiglaudusių. Dėl patogumo raštuose ir kalboje tevirtojamos tik dvi raidės: DP. Liudas sarkastiškai kiekvienam pabrėždavo: -- Taigi, buvom visoki aukšti ponai, prasti mužikėliai, talentų žmonės, kasdienybės piliečiai, o dabar tik dviejų raidžių padarai. Pagaliau nei tautybė visai nesvarbu. O juk turime čia latvių, estų, net ukrainiečių, jugoslavų. Ir koks skirtumas? Formaliai visi vienodi.

Iš tikrųjų margas mišinys tautų ir žmonių. Visų gyvenimas labai suprastintas, primityvus -- gulti, pavalgyti ir vėl gulti. Paviršutiniškai žiūrint nedaug kuo tesiskiria nuo karo belaisvių. Gal tik tiek, kad nevaro sunkiai dirbti ir maistas nepalyginti geresnis.

Iš pradžių Liudas bent fiziškai jautėsi patenkin- tas. Ilgainiui ėmė bodėtis. Pagaliau viskas įkyrėjo jam. Ir štai pasitaiko naujas DP -- Kostas Meldutis. Abu instinktyviai, kaip karo meto vokiečių aukos, be ilgų kalbų suartėjo ir tapo draugais. Dabar Liudas turėjo idomų ir smarkų bičiulį. Tasai iš karto rėžė:

-- Nepamanyk, kad aš čia alkanas ir bejėgis, kaip daugelis kitų, būsiu atsidūręs! Ne! Stačiai nusibodo nekenciamam banditiškai daužytis. O čia, sako, UNRRA - motinėle. Ji globojanti visus nelaiminguosius...

Valandėlę stabtelėjo, tartum graudulys būtų užžėjęs:

-- O aš laimingas, ar ne? Kaip tau atrodo?

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

'JŪRATĖ IR KASTYTIS'

CHICAGOS LIETUVIŲ OPEROS SCENOJE

Po ilgų pasiruošimų š. m. balandžio m. 29 d. Chicagoje įvyko K. Banaičio operos "Jūratė ir Kastytis" premjera, kurią paruošė Chicago's Liet. opera.

Libretas B. Buivydaite. Anksčiau pastatytos lietuvių kompozitorių operos buvo irgi vertingas įnašas į mūsų kultūrinį gyvenimą.

Dažniausiai paskutinis naujagimis būna mėliausias ir apie jį daugiausiai kalbama. Laikas parodyti kiek ši opera ateity bus aktuali, nepamiršta ir vertinga.

Žymūs kompozitoriai yra parašę daug operų, tačiau jų likimas labai nevienodas. Nevisos jų išliko pasauliniame repertuare. Cherubini sukomponeavo 24 operas, Mozartas -- 22, Belini, Pučini R. Strausas -- daugiau kaip po 10, bet daugelio operų likimas pamirštas.

Banaitis parašė tik vieną operą. Nuošaliai palikę tautines ambicijas, pasvarstykime ją įvairiapusiškai.

Trumpoje apybraižoje sunku smulkiau išnagrinėti įvykusį spektaklį. Recenzento pastabos apie tai, kad vienas ar kitas pagrindinių rolių dainininkas dainavo geriau ar blogiau neturi reikšmės, nes jau daugeli kartų buvo rašyta ir visi gerai žino, kad Baras ir Stankaitytė yra iškilūs dainininkai ir gerai dainuoja. Recenzento pastabos jų prestižą nesumažins ir užtarnautai iškvotos aureolės neprigėsins ir neparyškins.

Opera yra sudėtinga atskirų meno šakų sintezė. Joje jungiasi muzika (dainavimas, orkestras), drama, poezija, tapyba, šokis ir dalinai architektūra. Sunku sulieti šias meno šakas į vieną meno formą -- operą. Tačiau jei toks sąlytis ir sintezė pavyksta, turime gerą spektaklį, kurio pasekoje ir tautinės ambicijos pakyla ir gal ašara per skruostą nurieda.

Kokie operos privalumai? Pirmoje eilėje operos libreto, literatūrinio požiūriu, turi būti vertingas, patrauklus sustipriai išreikštais personažų charakteriais, kūrinys. Intriguojantieji operų Karmen, Borisas Godunovas, Otello, Toskos, La Bohemos, Traviatos personažai gali būti libreto pavyzdžiais. Tačiau ne vien tik operos turinys svarbus. Jos esmė pasireiškia muzikoje, kuri privalo būti ekspresyvi, dramatinė, net ir komiškosiose situacijose. Operos kompozitorius turi gerai pažinti teatrą ir scenos reikalavimus. Kalbant apie tradicinę operą, kiekvienas kompozitorius gerai žino, kad sekmingos operos privalumai yra: arijos, duetai, trio, kvartetai, įvairios sudėties chorai, spalvingas orkestras ir dekoracijos.

ANTANAS NAKAS

Arija turi turėti 3 privalumus: 1) ji turi būti ryški, skirtinga, individuali, nauja, nenuvalkiota melodija, 2) melodija turi paryškinti operos personažo charakterį ir 3) išreikšti emocijas, idėjas, parodyti įvairiaspalvį balso tembrą ir techniką.

Dramatinė akcija ir įtampa nustumia jei arijoje bandoma atpasakoti kokios spalvos suknelė kas dėvėjo, kad durų raktas pamestas arba kas vasaros plaže kiek kartų nuėjo maudytis. Orkestras, dainininkams tylint, turi išreikšti jų savijautą ir emocijas.

Turint prieš akis Banaičio operos klavyrą ir keletą kartų išklausius pačią operą ištisai, ne taip sunku išreikšti operos savybes.

Pirmoje eilėje operos libretas statiškas ir pagal kompozitoriaus sumanytą pertrumpas. Kompozitorius rašydamas savo pirmą operą, nebuvo pakankamai gerai susipažinęs su režisūros ir scenos reikalavimais. Pagrindiniai operos personažų charakteriai nepakankamai išryškinti. Operą statant, reikėjo įvesti liaudies dainas ir Sruogos eilėraštį Kastyčio laivinėje (barkarolėje), Ant raeiliai personažai -- Kastyčio motina ir žvejų kaimo mergelė -- Rūtelė labai epizodiški, o tėvo personažas iš viso išbrauktas.

Operos kopiūros (išbraukimai) tik kaikiuriais atvejais pateisina, nes operoje pasitaikė ir silpnesnių, nesėkmingų vietų, kurios gero kai kliudė operos vientisumui, tačiau drauge kai kuriose vietose nukentėjo kompozitoriaus idėjų muzikiniai sumanymai.

Labai ribotai pasireiškia vyrų ir mišrus chorai, kurių dalyvavimas visada labai pageidaujamas. Vyrų choro malda Perkūnui dievaičiui trumpa ir neryški. Palyginus su kom. Gaidelio "Dana" vyrų ir mišrus choro partijomis, Banaičio operoje šios partijos gana blankios ir neišryškintos.

Susipažinus su Banaičio muzika ir keletą kartų išklausius pačią operą ištisai ir vertinant, kad jo kūryba priskirtina prie santūriai modernios, postromantinės impresionistinės krypties, pasigendame tradicinių geros operos privalumų: ryškesnių arijų, duetų ir šiaip solistinių ansamblių, kurie labiau būtu charakterizavę pagrindinius operos personažus.

Kartais šią operą ima pagunda pavadinti koncertinio pobūdžio opera su kostiumais ir dekoracijomis. Nevienas personažas tarp savęs neturi gilesnio ryšio ir neuž-

mezga glaudesnio kontakto: Kastytis su Rūtele, motina su Kastyčiu, Kastytis su Jūrate. Kiek vienas dainuoja sau. Nesuskubus pasirodyti Jūratei, jau ji pareiškia, kad myli Kastytį ir greit vėl dingsta jūros gėlmėse. 2-me veiksmas -- Kastyčio laivinėje (Sruogos žodžiais) tonacijų perdažnas keitimas trumpame fragmente, nesudaro ištisinės arijos struktūros, o tik palieka fragmentinius suskaldytus išpūdžius. Ši scena yra vizijinio pobūdžio. Laikė jos Rūtelė sėdi tamsoje, Kastytį atsisukusi nugarai lyg jis jai nieko nereikštų. Be to vizijos statiška scena ir Kastyčio dainavimas scenos gilumoje, dėl akustinių trūkumų, toliau sėdintiems salėje, neleidžia pasigėrėti Barogražia laivinės kantilena ir interpretacija.

Fajūrio tylūs vakarai, Rūtelės ilgesys, undinių balsai, jei jie būtų libretto 2-ji operos veiksmas.

Baro temperamentingą vaidybą ir balso resursai, nežinint keletos ne žymių intonacijų, veržėsi į vaidybinius tolius, kurie, deja, šioje operoje labai riboti ir drauge su Stankaitytės maloniais, lygiai plaukiančiu balsu, neturėjo progos parodyti savo gerų balsinių sugebėjimų.

Nuoširdžiai ir gerai valdomu balso tembru praskambėjo Kastyčio motinos partija, kurią atliko Stempužienė. Melodijos grožis ir jos ryškus liaudiškumas, panašus į raudą, ištrigo į klausytojų sąmonę ir paliko išpūdį, kad kažko tai netekome, kaž ko tai gaila.

Rūtelės partiją, skirtą šviesiam lyriniam sopranui, vykusiai atliko Momkienė.

Dekoracijos, kostiumų eskizai, scenos apšvietimas -- dail. Valeškos. Iš eivijos scenografijos menas nėra turtingas. Ruošiant spektaklį, visada iš kyla materialinių resursų trūkumas. Be to netu-

Bėndras vaizdas iš "Jūratės ir Kastyčio" operos, po premjeros dainininkams teikiant gėles.
Z. Degučio nuotrauka

Dėl "Jūratė ir Kastytis" libreto

Operinio libreto atsiradimo istorija yra atskira operos kūrimo istorijos dalis. Kompozitorius neatranda teksto, pagal kurį jis rašo muziką. Tekstas turi būti suderintas su kompozitoriaus muzikinės interpretacijos idėja. Tad nėra gatavo, parengto muzikai teksto. Nors, teoriškai tai įmanoma. Rašytojas arba poetas gali sukurti tekstus, pagal kuriuos ateityje gali būti rašomos muzikos. Kūrybinė praktika nuneigia teori-

rime taip daug ir dailininkų, kuriems būtų artima muzikinės dramaturgijos ir ritminis scenos struktūros vieningumas, kurioje scenovaizdis susilietų su operos dinamine versme. Valeškos scenovaizdis, išstūdiavus akvariumo augalų plasnojimą ir jų formas, atitiko legendos turinui, surištai su jūra. Be to, vitražiniai šviesų efektai ir žaidimai, kaip brangakmenių žerėjimai, labai puošė sceną, ypač Jūratės gintaro rūmus. Tačiau esamoji scena tokiems pastatymams per maža. Susidarė išpūdis, ypač 3-me akte, kad scena butaforijom buvo perkrauta. Išpūdingas, labai gražus, Jūratės sostas turėjo būti pastatytas (Nukelta į 6 psl.)

ją: kompozitorius "sugalando" tekstą pagal savo sumanytą. Jis turi bendradarbiauti su teksto kūrėju, atrasti jungtinių išraiškos pobūdį, sulie dinti vienybės vyksmą, personažus, tekstą ir muziką.

Kyla idomus, iki šiol dar neaiškus klausimas: koks buvo kūrybinis ryšys tarp "Jūratės ir Kastyčio" libreto autorės poetės Bronės Buivydaite ir kompozitoriaus Kazimiero Banaičio? Kada, kur, kokioms sąlygomis esant kompozitorius gavo libretą? Kada poetė parašė libretą?

Populiari lietuviška legenda, įamžinta Maironio posmuose, aišku, tik turint prieš akis galimybę paversti legendos turinį operos tekstu galėjo paskatinti Buivydaite imtis libreto rašymo. Tad kompozitoriaus ir libretistės susitarimas čia ne išvengiamas. Neišvengiamas ir jų abiejų bendradarbiavimas aptariant personažų pobūdį, scenas, vyksmo temperamentą.

Vienok Banaitis ir Buivydaite (imant dargi pirmąją iš Lietuvos pasitraukimo dekadą, kada buvo kuriama opera) buvo perskirti sunkios geležinės uždangos. Ar Banaitis gavo pradinį tekstą, išsivežė jį didžiojo egzodo metu Vokietijon, ir vėliau elgėsi su pradiniu tekstu taip, kaip reikalavo muzikinė operos idėja? Kai kurie B. Sruogos tekstų įtarpai tarytum pateisina šią prielaidą. Tačiau įtarpai gali užpildyti tam tikras properšas, bet operos visumai reikia glaudaus bendradarbiavimo. Šio negalėjo būti.

Mūsų enciklopedinės žinios tokios apgailėtina šykščios, kad netgi neįmanoma nustatyti operos parašymo datų. Kai kurie daviniai sugaunami tik iš reporterių arba korespondentų eilučių.

Balandžio 15 d. Vilniuje leidžiamas savaitraštis Literatūra ir Menas, atskiromis atkarpomis dėdamas, atspausdino Bronės Buivydaite atsiminimų dalį "Iš toliau ir iš arti..."

Kiek galima susigaudyti Buivydaite tiksliai nenusakytose datose, ji rašo apie epizodą, įvykusį netrukus po 1920 metų vasaros.

Buivydaite vaidavo savo atsilankymą pas rašytoją Antaną Vienuolį. Tada Vienuolis gyvena Kaune ir Buivydaite atlinkė jį jo namuose. Trumpu atsiminimų fragmentas atrodo taip:

Tuo tarpu kažkas parbarškino į duris, ir įėjo vidutinio ūgio šviesiaplaukis vyras. Vienuolis supažindino. Tai buvo kompozitorius Juozas Gruodis.

Aš pėmiau čia pat ant stalo atverstą Vienuolio rankraštį, o jiedu kažkokiu reikalu šnekėjosi.

Kai Gruodis atsistojo išeiti, Vienuolis pasakė -- O štai ką, Juozai, parašyk tu lietuvišką operą.

-- Parašyčiau, -- atsakė. -- Tik duok libretą. -- Tyry Duktė parašys. Taip? -- kreipėsi į mane.

-- Pabandyčiau. Jau pradėjau rašyti "Jūratę ir Kastytį".

-- Labai gerai. Kai parašysite, iduokite Vienuoliui, jis man perduos. -- Ir atsiveikins Gruodis išėjo.

Pakilau ir aš, nes jau laikas buvo į teatrą.

Tas intriguojančiai atpasakotas pasikalbėjimas automatiškai įžengia į "Jūratės ir Kastyčio" operos libreto istoriją. Jeigu jau tada Buivydaite rašė libretą, kokiais keliaisėjo sumanymas? Ar tai buvo tiksliai posakis be pagrindo? Ar ištikrųjų tuo laiku libretas buvo rašomas? Kokiame kompozitoriui jis buvo skiriamas, teiktas? Iniciatyva čia buvo Gruodžio -- ar jis turėjo libretą, skaitė, nagrinėjo, nepriėmė? Kokiu būtu į tą sumanytą įsijungė Banaitis?

"Jūratės ir Kastyčio" libretas, gimęs, atrodo, 1920 metais ir pasiekęs sceną operos skambesys 1972 metais, yra retas operos pasauly unikumas. Penkiasdešimt dvejų metų tarp sumanymo ir realizacijos! Istorija reikalauja savo istorikų. (J.)

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO -- GRAZIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS
VILOJE

'AUDRONĖ'

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Atidaroma vasarą nuo BIRŽELIO 24 d. iki RUGSĖJO 15 d. ir jau DABAR priimami užsakymai.

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ adresu: JANSONAS -- AUDRONĖ, P. O. Box 424, OSTERVILLE, MASS. 02655. Tel. (Area 617) 428-8425.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žaunymuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

'Jūratė ir Kastytis'...

(Atkelta iš 5 psl.)

daug aukščiau. Jis nuolat buvo užstojamas, mažai matomas ir Jūratė labai mažai juo naudojosi. Scenos apšvietimo spalvos turėjo labiau, pagal muzikos bangavimą, kaitliotis. Operos partitūroje nuolat keičiasi tonacijos, turėjo keistis ir šviesų niuansai, jei dailininkas būtų geriau susipažinęs su partitūros struktūra. Muzikos tonacijos, pagal skoni, suponuoja ir šviesų spalvas, kurios buvo per statiškos. Scenos perkrovimas ypač buvo ryškus iš tolo, iš kur scena perspektyvoje sumažėja, turbūt, bent vienu trečdaliu. Gaila, kad 3-jo veiksmo scenos gilumoje labai gražių vitražų ornamentai buvo persmulkūs, neryškiai apšviesti ir tolymoje vos matomi. Tačiau vienu ar kita požiūriu imant, scenografija labai praturti no spektaklį.

Gera A. Valeišaitės šokių choreografija. Solo šokių, pagal sinkopuotą muzikos ritmą, turintį ryšią tautišką charakterį, atliko Kristina Žebrauskaitė-Gintautienė.

Režisierės Z. Visockienės sugebėjimai ir taktas leido masines scenas ir mizanscenas susilaisinti, palyginant mažos scenos erdvėje, labai apgalvotai, rūpestingai ir meniškai išspręsti.

Č. Rukuiža -- scenos vadovas sumaniai tvarkė už scenos užuolaidos kuliuojantį darbą, be kurio nebūtų spektaklio. Apšvietimą tvarkė K. Cijūnėlis. Dirigento asistentas buvo A. Vasaitis.

Spektaklis įvyko. Ateitis parodys šios operos ateities likimą. Šiandien džiaugiamės jos pastatymu ir pasisekimu. Tuo tarpu ne taip svarbu, kad libretas nepakankamai tobulas, kad kompozitorius operą per daug ištesė arba kad kas nors ją sustrumpino, kad nėra ryškesnių arijų, duetų, solistinių ansamblių, daugiau mišraus ir vyrų choro, bet tai kas mums buvo skirta, ką girdėjome ir matėme, alsuoja savos tautos kūrybos ir talento grožiu. Banaičio muzika graži ir vertinga. Kiekvienas operos partitūros puslapis įvairus, kaip mylimų rankų nupintas vainikas, apšlakstytas tėviškės dangaus lietumi. Kokie gražūs moterų ir mišrūs chorai, kuriuos taip rūpestingai su dideliu pasišventimu ir sugebėjimu paruošė chormeisteriai: Alice Stephens ir Alfonsas Gečas. Operos partitūroje, kaip valvorykštėje keičiasi spalvos. Banaičio mėgiamos minorinės, liaudiško atspalvio tonacijos kaip saulės spinduliai kaitaliojasi su mažorinėmis, kurios vėl greit ap-

sitraukia liūdesio šydu. Labai vykusio orkestracija. Palyginus mažas -- 28 asmenų orkestras, Kučiūno vadovaujamas skambėjo pilnai, nuansuotai ir spalvingai. Gerai išryškintas arfos, ksilofono ir pučiamųjų instrumentų vaidmuo. Vietomis lygsvaros neišlaikė styginiai, kurių gal buvo permaža.

Kompozitoriaus gyvenimas, kuriant "Jūratę ir Kastytį" buvo nelengvas. Tėvynės ilgesys jį slėgė sunkiau už sunkią našą. Kaip artimas draugas visur jį lydėjo vienišumas šioje žemiškoj keliu: kuriant muzikos vizijas, skrodžiant vandenyno bangas, keliaujant po keistus, svetimus kraštus ir nakties glūdimą, stebint žvaigždžių mirgėjimą ir klausantis žemės tylos. Ji -- "Amžinoji Viešnia" artinosi prie jo ir jis žinojo, kad jo gyvenimo siūlas bus greit nutrauktas. Bet dar reikia

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĖ — ĮSITIKINSITE.

VARPAS

Šis stambus, dailiai išleistas numeris pagau-na akį ir traukia į pavartyti. Pavardius sunku atidėti į šalį, nes aktualūs idomiai parašyti straipsniai ir surinktos medžiagos įvairumas pririša dėmesį iki paskutinio puslapio.

Jeigu kas ir neskaitė Varpas pirmųjų numerių, perskaitęs patį pirmąjį straipsnį "Neslėpkim didžiojo rūpesčio", pradeda suprasti redaktoriaus "credo". Kaip kadaise Kudirkai rūpėjo tautos laisvė, lygiai ir dabartinis Varpas skamba tuo pačiu tonu. Kai kam ten daug priekaištų, bet tie priekaištai remiami faktais, kurių negalima neigti. Straipsnis labai aktualus, svarstytinas, galįs sukelti ir didelį pritarimą, iš kitos pusės sukelti nepasitenkinimą.

Leidėjai paprastai nustato leidinio liniją, bet jo dvasią kuria redaktoriaus. Tęsdamas Kudirkos tradicijas, A. Kučys, būdamas kietas ir atkaklus, negali daryti kompromisų ne vien tik tautos laisvės reikalu, bet kartais jis neužmiršta ir ideologinių skirtumų, užvoždamas buvusioms partijoms. Tačiau jam daug ką galima atleisti, prisiminus dar ne taip tolimą praeitį. Būdamas varpininkas, raudonajai bangai užplūdus jis galėjo dar kiek sukairėti, prisisukti prie komunistų; gi dalis taip ir padarė. Tuo tarpu Kučys, veik nuo pat pirmųjų dienų griebėsi pajukos kovoje su priespauda. Žinant komunistų jaurumą tuo atžvilgiu -- jis tada pasirinko tikrai pavojingą kelią.

Paminėjau tą jo bruožą kuris, tikiu, labiau nušviečia ir ta jo dabartinę laikyseną, bei liniją, kuri mūsų madų liberalizmo ir net prisitaikymo metais gali sukelti daug erzelių ypač iš tų pusės, kurie mainė kailius, kurie dar turi vilties, kad didysis brolis pastebės jų

dabartines pastangas, atleis už kai kurias papildytas klaidas ir savo spaudoje paminės juos gražindamas kultūrininko vardą. Taip prilygtų tai garbei, kuri buvo teikiama dar laisvos Lietuvos laikais kai kuriems paskviestiems pas Pozdniakovą kavutei.

Dr. Karvelis, rašydamas apie Vakarų įtaką okupuotoje Lietuvoje, tvirtina, kad dabartinė Lietuva dideliais žingsniais veisiasi Vakarų kultūrinį ir technologinį progresą, atmesdama, kas degradoja Vakarų kultūrą.

Simpoziume apie lietuvių politines ideologijas naujų idėjų šviesoje išryškėjo ir toji dabartinė veikimo bazė, be atamos tėvynėje. Gaila, kad nebuvo krikščionių demokratų ir socialdemokratų atstovų, būtų buvę idomu susipažinti su jų mintimis.

Dr. Vanda Sruogienė aprašo 69 metų Chicagoje surengtą Mokslo ir Kūrybos simpoziumą. Dr. P. Zundė supažindina su ekonomikos mokslo sovietų Lietuvoje. Vertas dėmesio jo "Ateities perspektyvų skyrelis".

Stambi A. Kučio studijėlė (24 pus.) apie Railos "Versmes ir Verpetus" bei "Dialogą su lietuvišiais". Kiek man teko skaityti, tai, bene geriausia studija. Kiti recenzentai, kad ir daug prirašė, bet kartais tokiom pasaldintom frazėm, kaip mūsų žymus, gabus, apdovanotas žurnalistas. Arba tuojaus kibta į partinius marškinius ir pasimesta ten. Tos rūšies recenzijos nepraturtina skaitytojo. Kai kur padariau išvadą, kad recenzentai skaitė tik knygos ištraukas, kas tik jiems rūpėjo, patinęję pažiūrėti į visumą. Tuo tarpu Kučys darbą atliko tikrai sąžiningai. Neabejoju, kad ir pats Raila įvertins šias pastangas.

J. Daugėla "Nuo Kražių iki Rugienio" nagrinėja religinius reikalus Tarybų Lietuvoje. Jis pa-

daro išvadą, kad ir SSSR konstitucija, Religinių Reikalų Taryba ir Maskvos įgaliotinis Rugienis meluoja, kad religijos laisvė paliekama piliečiams.

Stambių Varpas dalių užpildo prisiminimai apie F. Bortkevičienę, E. Galvanausko atsiminimai ir paskutinis posėdis trijų dalyvių prisiminimuose. V. Bildušas mini J. Audėno, S. Raštikio ir K. Mus-teikio knygas. Jis užbaigia savo pastabas: "Abėjotina, tačiau, kad kas nors galėtų ir šiandien rėti neklaidingus atsakymus į klausimus, kurie buvo pastatyti nepriklausomos Lietuvos vyriausybės posėdžio dalyviams".

Tenka pilnai pritarti V. Bildušo minčiai. Memuarai reikalingi dar ir gilių studijų. Asmeniškumai dengia ir dąrką preitį, ką parodė ir V. Krėvės kai kurie prisiminimai.

Augino, Šlaito eilėraščiai, Alanto, Augustinavičienės straipsniai apie literatūrą, Dovydeno pasaka, Augino humoreska paįvairina puslapius, leidžia nukreipti mintis.

A. Budreckis "Venkime sofizmų visuomeniniame darbe" atkreipia dėmesį į kai kurias mūsų silpnības. Taip jos yra. Susipažinę su jo straipsniu, mes dabar tuojaus pastebėsime mūsų oponentų "ligas", bet ar lygiai lengvai suprasi-me nuosavas klaidas, tai jau kitas reikalas.

Recenzijos, mūsų gyvenimo gabalai, džiugūs ir mažiau džiugūs faktai užlieja šią turtingą žurnalo medžiagą.

(Varpas, Nr. 10. 1970-71 m. 220 pusl. Leidžia Varpininkų Filisterių Draugija. Red. A. Kučys.)

R. Spalis

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PAAISKINIMAS VISUOMENEI DEL

PODAROGIFTS, INC.

Mes esame VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri yra išskirtinai įgaliota VNESHPOSYLTORGO priimti ir siųsti DOVANŲ užsakymus giminėms Lietuvoje ir U.S.S.R.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri siunčia DOVANŲ užsakymus į VNESHPOSYLTORGĄ be jokių tarpininkų, bankų etc.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri priima užsakymus PREFERENTIAD ROUBLE CERTIFICATES — SPECIALIOS PIRMINYBES RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAMS ir pristato šituos užsakymus tiesioginiai per VNESHPOSYLTORGĄ, aukštos kokybės prekės gaunamos specialiose VNESHPOSYLTORGO krautuvėse ir prekių sandėliuose daugelyje dideliuose miestuose Lietuvoje ir U.S.S.R.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje VNESHPOSYLTORGO autorizuota priimti užsakymus BUTAMS.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri gauna VNESHPOSYLTORGO paskyrimą AUTOMOBILIŲ specialiomis dolerių kainomis.

Šiuo metu mes turime keletą automobilių parduodamų tučtuojau. Šie modeliai:

MOSKVICH 412 IZH — \$3155.00; MOSKVICH IE — \$3033.00;

ZAPOROZHETS 968 — \$2026.00 — jeigu nebus anksčiau parduoti.

Kas pirmas ateina — bus pirmas patarnaujamas!

Klijentų patogumui užsakymus galite paduoti bet kuriai prie mūsų prisijungusiai firmai:

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
488 Madison Ave., New York, N. Y. 10022

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL
AGENCY, INC.
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

arba tiesioginiai į mūsų vyriausią įstaigą:

PODAROGIFTS, Inc.

240 FIFTH AVENUE (tarp 27 ir 28 g-vės), NEW YORK, N. Y. 10001
TEL.: (212) 685-4537

Būkite tikri, kad paduotumėt savo užsakymus tinkamai autorizuotai firmai.

Jėgų ir tikėjimo: jo didysis kūrinys "Jūratė ir Kastytis" į kurį įdėta tiek daug užmačių ir sąjonių, nemigo naktimis atplaukusių, dar neužbaigtas. Gyvenimo prasmė dar nebaigta kurti. Gal dėl to šios operos paskutiniai akordai, kaip protestas mirčiai su tokia pakiliu crescendo iki forte-fortissimo išauga, kad rodos salės sienos plyš ir garsas prasiverš iki nakties žvaigždėto dangaus, kurį Sutvėrėjas stebi ir Jam pasakys, kad kūrėjas, iškentėjęs visus beprasmius vargus, dar trokšta gyventi.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **ALT Clevelando skyrius** pasveikino JAV Prezidentą dėl griežtesnės linijos Indokinijoje.

• **Laima Nainytė, II PLJK** techninės pagalbos komiteto pirmininkė, gegužės 6 d. lankėsi Kent State University rūpinančiamasi Studijų Dienų techniniais reikalavimais.

Vėliau p.p. Zorskų namuose tarėsi su Clevelando techninio pagalbos komiteto ir kongreso atstovais dėl tų reikalavimų išpildymo.

Buvo svarstoma ir vienas pagrindinių kongreso tikslų, būtent: nuolatinis susiorganizavimas lietuviško jaunimo pasauliniu mastu.

ŠV. KAZIMIERO LITUANISTINĖS MOKYKLOS VAKARAS

Pabaigusi savo darbo 15-tuosius metus Clevelando šv. Kazimiero lituanistinė mokykla ruošia vakarą-koncertą, kurio programą atliks savo pajėgomis. Išgirsime muz. Alf. Mikulskio mokomo Aukuro choro dainas, turėsime progos pasidžiaugti mok. O. Mikulskienės išmokytu jaunųjų kanclininkų pirmuoju pasirodymu; Mok. El. Razgaitytės vadovaujama mokyklos tautinių šokių grupė parodys, ką šimet išmoko. Be to, bus ir vaidintojų būrelis (vyr. klasių mokinių) režisuojant akt. Z. Peckui parodytas 2 v. scenos vaizdelis apie lietuvių šeimos kovas dėl lietuviško žodžio ir lietuviybės. Bus progos pasijuokti, o gal ir susimąstyti. Šis "reportažas iš šeimos gyvenimo" yra gana aktualus visiems, ir ypač mūsų jaunomenei.

Gal tos programos dalyviai nepasieks laukiamo tobulumo, bet mes džiaugia-

mės jų ryžtu ir drąsa, vertiname jų ir jų vadovų pastangas. Juk jie mūsų kolonijos ateities viltis... Jų pastangas pripažinti, juos moraliai paremti yra vyresniosios kartos, ne vien tik jų tėvų, privilegija ir pareiga.

Koncerto rengėjas — mokyklos tėvų komitetas.

Koncertas įvyks gegužės 21 d., 4 val. Nauj. parapijos salėje. (k)

GRANDINELĖ ŠOKIŲ FESTIVALIJE

Gegužės 11, 12, 13 d.d., Clevelando valstybinio universiteto globoje įvyksta etniniais klausimais plačios apimties konferencija. Atidarymo žodį tars universiteto prezidentas dr. Harold L. Enarson. Clevelando miesto meras Ralph J. Perk kalbės tema — tautybių įnašas ir jo reikšmė Clevelandui.

Trijų dienų konferencijoje gausūs ir svarūs kalbėtojai lies Clevelando erdvėje tautinių grupių kultūrinius, švietimo, visuomeninius, politinius, bažnytinius, ekonominius gyvenimo aspektus, nagrinės ir jų reikšmę, problemas, ateities perspektyvas ir patieks savo išvadas.

Ryšium su šia konferencija C. S. Universiteto patalpose yra rengiama tautinio meno paroda (dalyvauja ir lietuviai) ir gegužės 13 d. Allen teatre šokių, muzikos festivalis. Festivalyje dalyvauja Alliance kolegijos lenkų ansamblis KU-JAWJAKI, OBI šokėjai ir vengrų grupė iš Clevelando, Toronto ukrainiečių šokėjai UNYF KALYNA ir GRANDINELĖ. 30 min. programoje Grandinėlė atliks eilę charakteringų mūsų šokių.

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• **Perkant ar parduodant namus**, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

ĮDOMIOS JAUNIMO DISKUSIJOS APIE LIETUVĄ

Ar jūs žinote, kad Baltijos jūra tokioj pat padėtyje kaip Cuyahoga River arba, kad Lietuvoje yra tos pačios ekologinės problemos kaip ir Amerikoje? Ar jūs žinote kad per paskutinius 30 metų, jaunimo skaičius Lietuvoje yra drastiškai sumažėjęs? Tokias ir kitas informacijas suteikė prelegentai A. Garlauskas ir A. Idzelis sekma-dienį, gegužės 7 d., Čiurlionio ansamblio namuose Clevelande.

Diskusinio pobūdžio susirinkimą rengė Ohio Apygardos atstovai ir II Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą, kuriame taip pat dalyvavo ir Clevelando visuomenė. Susirinkime dalyvavo apie 50 žmonių. Susirinkusių tarpė buvo ir PLB pirmininkas St. Barzdukas.

Pagrindinė tema diskusijų buvo Lietuvos dabartinė fizinė padėtis. Atstovui P. Alšėnui pasveikinus visus, atstovus Dr. V. Stankus pristatė prelegentą A. Garlauską, kuris kalbėjo apie Lietuvos ekologiją ir įvairias ekologines problemas. A. Garlauskas yra elektros pristatymo inžinierius Cleveland Electric Illuminating Co., ir specializuojasi Industrinės Poliuacijos — Teršimo Kontrolės srityje. Jis aiškino, kad Lietuvos didžiausios ekologinės problemos yra sekančios: 1. Oro teršimas (pramonės, mašinos) 2. Vandens teršimas (chemikalai) 3. Gamtos naikėjimai (Lietuviai nuvažiavę dabar iš savo gimtinę turėtų neberastų daugelio miškų prie kurių jie augo ir gyveno). Tas problema randame nes yra įvairūs spaudimai kurie paveikia gamtą — resursų nualinimas, marai, karai, skurdas, poliucija ir t.t. Žmogus kovoja prieš tas problemas įvairiais būdais — poliucijos kontrole, gyventojų skaičiaus kontrole, įstatymais, inžinerija, ir t.t. Tačiau Lietuvoje ir Rusijoje valstybė, o ne žmogus tvarko gamtą ir resursus.

Taip pat A. Garlauskas aiškino, kad Lietuvoje kanalizacija ir hidrologijos mokslas labai žemas ir atsilikęs; derlingos žemės daugėja, nes kiekvienais metais daugiau ir daugiau pelkių yra naikinama; neseniai yra rasta naftos sluoksnių Lietuvoje.

Toliau sekė A. Idzelio paskaita, kurios tema buvo Lietuvos demografija. Jis ta tema yraparašęs tezę, gaudamas magistro laipsnį. Prelegentas perdavė daug idomių informacijų ir statistinių duomenų apie Lietuvos gyventojus.

Natūralus prieauglis Lietuvoje yra mažas ir mažėja. Daugiausia prieauglio randame žemaitijoje, Klaipėdos ir Šilutės rajonuose. Prieauglis mažėja nes moterys išteka būdamos senesnio amžiaus, ir taip pat daugelis moterų dirba.

Nuo 1959 m. iki 1970 m. 50,000 žmonių emigravo (12% prieauglio). Didelė dalis emigravo,

dėl to kad Lietuvoje trūksta darbo jėgos. 1939 m. daugiausia žmonių gyveno vienkiesiuose, 1959 m. 39% žmonių gyveno miestuose, o dabar miestuose gyvena 50% Lietuvos gyventojų. Daugiausia žmonių randame Kaune ir Vilniaus rajonuose; 63% visų miesto gyventojų randame Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje. Prelegentas padarė pastabą, kad Vilnius yra jau per didelis miestas, kad būtų sveikas ekonominis centras. Patys lietuviai sudaro 80,1% gyventojų Lietuvoje, rusai 8,6%, likusieji gyventojai yra lenkai, baltarusiai, ukrainiečiai, žydai, latviai, totoriai, čigonai ir kiti.

Baigus Idzelio paskaitą P. Alšėnas padėkojo visiems už atsilankymą ir tuo baigėsi pirmas toks jaunimo suruoštas diskusinio pobūdžio susirinkimas Clevelande. Tikimasi, kad ateityje atsilankys daugiau jaunimo, išnaudodami progą ir tuo prisidedant prie Jaunimo Kongreso pasiruošimo. (kg)

• **ALT Clevelando skyrius** parėmė Jaunimo žygio už Tikėjimo Laisvę surengtą demonstraciją Clevelande dėl lietuvių katalikų persekiojimo pavergtoje Lietuvoje su \$50.00 auka.

• **Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais** kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

WANTED AT ONCE TOOL AND DIE MAKERS JOURNEYMAN
For small sheet metal stamping plant with small to medium size dies. Progressive die experience desired.
SHARON MANUFACTURING CO.
7325 DOUGLAS RD.
LAMBERTVILLE, MICH.
An Equal Opportunity Employer (37-43)

WANTED 1ST CLASS SKILLED TOOL AND DIE REPAIRMEN OR DIE MAKERS
Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance and have own tools.
1st & 2nd SHIFT
Steady work for qualified men & fringe benefits.
ST. CLAIR METAL PRODUCTS
1721 DOVE ST.
PORT HURON, MICH.
313-984-5123
An Equal Opportunity Employer (33-39)

BRIDGEPORT OPERATORS TOOLMAKERS
Day Shift
FRINGE BENEFITS
STEADY EMPLOYMENT
JOB SHOP EXPERIENCE
OVERTIME
Fischer Tool & Die, Inc.
7501 LYNDON, DETROIT, MICH.
(Bet. Livernois and Wyoming)
(38-40)

WANTED AT ONCE 1ST CLASS SKILLED
1. Automatic lathe hands
Single spindle setup operation
2. Engine lathe operators
3. OD, ID, surface grinders
5 years experience desired
All benefits.
Apply
ABLE GRINDING CO.
421 36th St. SW
Grand Rapids, Mich.
Call collect 616-534-8615
(29-38)

BRADLEY HAMMERMAN UPSETTER OPERATOR

Must be experienced, Apply Personnel Department,
Cleveland Hardware and Forging Co.
3270 E. 79th St.
Cleveland, Ohio 44104
An Equal Opportunity Employer (37-39)

Grožio salonas, kuris tikrai jus padaro gražesnę

Andre Duval ILGALAIKĖS BLAKSTIENOS

Būk miela, graži ir viliojanti

Naujausia grožio sensacija. Ilgos blakstienos nenuimamos nakčiai ar kitu laiku, paliekant "tuščio veido" išraišką. Niekas net negali žinoti, kad tai ne jūsų.

Individualiai pritaikyta prie kiekvienos jūsų blakstienos. Per 30 minučių pasidaro dalis jūsų. Su retkartinių papildymu, tai visam laikui.

Pagrindinis pritaikymas \$15.00.

Papildymas 25 c. už blakstieną

Labiausiai puošiantis ir patenkinantis grožio pritaikymas kada yra buvęs! Malonumas, kuriuo jūs pastoviai džiaugsitės. Pilnas pasikeitimas jūsų gyvenime.

Patirkite tą nuostabų moters malonų jausmą, kada ji žino, kad ji yra patraukli ir žavinga. Skambinkite mums dėl papildomų informacijų ar užsisakymui.

ILGALAIKIS PLAUKŲ SUDĖJIMAS

Pagrindas tikrai puošiančio sušukavimui

Kiekvienas \$15 įk. kirpimas, sudėjimas iš išplovimo ir mūsų didžiulio sudėjimo pasirinkimo. **\$5.95**

Mes pritaikome net žiliams, sausiems ir su problemomis plaukams, gražiausius sudėjimus. Naudojamos L'OREAL, HELENE CURTIS, ZOTOS, HIBNER — plius mūsų 30 metų patirtimas, geriausia garantija. Skambinkite inform., kad galėtumėte atrodyti gražiausiai.

HELENE CURTIS NO-SET PERMANENT
NEI SUKTUKU, NEI ŠIAUSIMO, NEI SPILKUCIU DAUGIAU!
Atšviežinimas tik su drėgnu šuku brukė-
telėjimu. **\$10**

ZYMUS \$20 VITA CREAME
Ilgalaikis sudėjimas **\$7.95**

KIRPIMAS 1.95. DAŽYMAS IR SUDĖJIMAS 5.95. PERUKO SUTVARKYMAS \$3.00. SPEC. KIRPIMAS. SVIESINIMAS — PAZILINIMAS. ISTIESIMAS.

Antakių išlenkimas ir dažymas. Vaško metodu gyvplaukių pašalinimas.

ROUX Penkt. šeit. COLOR prieš iv. PERPLO. 50 c. VIMAS daugiau

Shampoo & Set

Visi sezono gražiausi stiliai, kombinuoti arba paprasti ir be rūšies. Mūsų talentinga stilistė padaro tai be priekaištų. **\$2.45**
Reg. \$3.50 iki \$5 daugumoj salonių

E • 406 Euclid Ave, 2nd fl.
A • 781-3161
S • Southgate,
T • 5399 Warrensville, 663-6346
• Oposite Eastgate, 449-3435
• Severance Center, 382-2600, 382-2569
• Shoregate, 944-6700, Lake Shore Blvd.
• Mentor, 255-9115, Next to Zayre's

W • Oposite Southland, 845-3400
E • Oposite Westgate, 333-6646
S • North Olmsted, 777-8636
T • Parmatown, 884-6300
• Elyria Midway Mall, Elyria 324-5742, Lorain 233-8020

PASINAUDOKIT GERIAUSIU UŽ PIGIAUSIA KAINĄ!

CLEVELANDO LIETUVIŲ NAMŲ NAUJŲ AKCININKŲ SĄRAŠAS (tąsa)

Po \$54.00 — ALT Clevelando Skyrius, ALTS Clevelando Skyrius, B. Bacevičienė, V. ir M. Bačiuliai, V. Bakūnas, J. Baranauskas, M. Barniškaitė pirkto A. ir R. Nasvytytėms, B. Blanche, L. Brazauskas, J. ir J. Daugėlai, V. Gecevičius, A. Gecewicz, V. Giedraitis, V. ir M. Gincas, A. Gudėnas, E. Gudėnas, K. Gudėnas, J. Jakštas, St. Jurgaitis, P. Jurgutavičius, V. Kasakaitis, Vl. ir L. Kaunai, D. ir M. Kižiai, S. Mikalauskas, P. ir S. Mitalai, P. ir C. Naugerish, H. Piktorna, A. Puškoriūtė, I. Puškoriūtė, N. Reedick, M. Rudaitienė, Ant. Rukšėnas, M. ir A. Smelstoriai, J. Smetona, D. Stimburys, H. ir R. Tatarūnas, V. ir M. Valiai, S. Westlowsky.

Po \$27.00 — W. Amato, A. Bakūnas, J. Bakūnas, E. Balsys, R. Balsys, J. Bartus, V. Domas, K. Gaižutis, A. Gailiūšis, A. Gudėnienė, R. Gulbinas, R. Ingelido, A. Kalvaitis, J. Kalvaitis, A.

Karsokas, J. Kaunas, M. Kaunas, S. Kaunas, L. Kiškauskas, P. Kliorys, J. Liuleika A. Maurušaitis, A. Narušas, M. ir O. Naumanai, D. Netzel, St. Orantas, J. S. Rastėnis, St. Slabokas, J. Smith, A. Styra, A. Szalai, D. Szalai, S. Szalai, K. Širvinskis, C. Vaičeliūnas, S. Zelinskas, K. žygas.

• **Floridoje rasite jaukią lietuvišką nuotaką Jazbučių vasarvietę, 8910 Collins Ave., Miami Beach, Florida.** Visi butukai turi oro šaldymą (air conditioning), pilnai įrengtas virtuves su šaldytuvais. Erdvi nuosava automobiliams statyti vieta. Puikus plažas čia pat tik perėjus skersai gatvės. Veikia ištisus metus.

Dėl rezervacijų skambinkite (305) 865-9258 ar 865-2678.

• **Atostogos Floridoje geriausiai praleisite V. ir A. Tomkų vasarvietėje Sapphire Sea, 700 Ocean Dr., Juno Beach, North Palm Beach, Fla. 33408. Telef. (303) 844-3388.**

Vasarvietė prie pat Atlanto vandenyno. Graži aplinka. Malonus patarnavimas.

WANTED AT ONCE JOURNEYMAN AUTOMATIC SCREW MACHINE SET UP MEN
For Brown & Sharpe & National Acme
Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance.
1st & 2nd Shift
Good starting rate for qualified men.
216-481-4200 (35-38)

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKSTAS PALŪKANAS UŽ PADETUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Juozas Petrėnas, senas ir prityręs žurnalistas, buvęs laikraščių Lietuvoje ir išeivijoje redaktorius, pakviestas redaguoti Nepriklausomą Lietuvą Montrealyje, kvietimą priėmė ir pradėjo darbą.

• Dr. V. Čekas, Vilties draugijos valdybos vicepirmininkas surado Dirvai tris naujus prenumeratorius. Už talką nuoširdžiai dėkojame.

• Dr. S. A. Bačkis, Lietuvos pasiuntinybės Washingtono patarėjas, š. m. balandžio mėnesio paskutinę savaitę buvo nuvykęs Paryžiu aplankyti savo sūnų ir jo šeimą.

Ta proga jis susitiko taip pat su kai kuriais prancūzais Lietuvos draugais bei egzilais veikėjais, jo senaisiais draugais.

• Stasio Butkaus šaulių kuopa Detrote per savo išdininką P. Bliūdžių atsiuntė Dirvai paremti 15 dolerių. Už auką nuoširdžiai dėkojame.

• Kun. Titas Narbutas, Daytono lietuvių parapijos klebonas, jau kuris laikas sunkiai serga. Jam buvo padaryta operacija.

Taip pat serga ir kun. V. Katarskis.

Daytono lietuviai linki abiem savo kunigams greičiau pasveikti ir grįžti prie pastoralinio darbo.

• Ieškome 1940 metų Vilniaus plano (ž. "Mūsų Lietuva" I-104) trumpam paskolinimui. Pranešti Dirvai.

• New Yorko Lietuvių Gydytojų Draugijos metinis susirinkimas įvyko gegužės 6 dieną, dr. P. ir E. Legeckijų namuose, Jamaica, N. Y. Pranešimus padarė šie daktarai: Dr. V. Avizonis, pirmininkas, dr. Goeldnerienė, ir dr. A. Narvidas.

Draugijos valdyba perlinkta ta pati: dr. V. Avizonis, pirm., dr. P. Legeckis, sekretorius, dr. A. Narvidas, išdininkas, dr. M. Žemaitienė ir dr. Jankauskas. Pažymėtina, kad New Yorko draugijos šeimą papildė jauna daktarė Vyda Petzoldaitė, neseniai įsigijusi kraujo ligų specialybę.

• Dail. Adomo Galdiko monografija velionio žmonos ir jo kolegų dailininkų pastangomis jau suredaguota, kūrinių atrinkti ir atiduota leidyklai. Monografijoje bus 40 spalvotų ir juodų nuotraukų. Leidžiama anglų kalba. Prie jos itin daug pasidarbavo dail. A. Kašubienė.

• Vaižganto vardo kultūros klubas New Yorke gegužės 6 dieną, Kultūros židinio patalpose, 70 metų amžiaus sukakties proga

buv. Lietuvos operos solistei Vincėi Jonuškaitei-Leskaitienei surengė pagerbimą. Pagrindinę kalbą perdavė jaunystės prisiminimais apie Vincę pasakė rašytojas Stasys Santvaras.

Ta proga buvo suruošta jos gyvenimo ir karjeros kelią vaizduojančių foto nuotraukų paroda. Išstatyta 170 įvairių nuotraukų nuo pat vaikystės iki šių dienų. Vadovavo P. Jurkus, J. Rūtenis ir parodos rengime daug pasidarbavo K. Čerkeliūnas.

Su k a k tuvininkę žodžių sveikino Generalinis konsulas A. Simutis, LB New Yorko Apygardos pirm. A. Vakselis, BALFo vardu dail. J. Bagdonas ir kiti. Po akademijos buvo vaisės dalyvaujant netoli šimto žmonių.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ŠEŠTOSIOS TARYBOS TREČIOSIOS SESIJOS 1972 BALANDŽIO 28-30 CHICAGOJE NUTARIMAI VISUOMENINIAIS REIKALAIS

Veiklos pranešimus visuomeniniais reikalais JAV LB Tarybos sesijoje pateikė JAV LB Centro Valdybos Pirmininkas Vytautas Volertas ir JAV LB Centro Valdybos Vicepirmininkas visuomeniniams reikalams Algimantas Gečys.

Pranešimus svarstė ir nutarimus pasiūlė JAV LB Tarybos Politinių-Informacinių Reikalų Komisija, kurią sudarė pirm. dr. P. Vileišis, J. Ardys, V. Balčiūnas, dr. K. Bobelis, A. Gečys, dr. P. Kisieliūnas, dr. E. Lenkauskas, A. Mažeika, B. Nainys, J. Skrinška, J. Stiklorius.

Vėliau visa Taryba siūlymus diskutavo, juos papildė ir balsavimo būdu priėmė. Balsus skaičiavo Balsų Skaičiavimo Komisija, kurioje buvo dr. K. Bobelis, A. Mažeika, J. Stiklorius.

JAV LB Taryba nutarė:

1. Sėkmingam Lietuvos iš rusiškojo ir komunistinio okupanto vadavimo darbui padėtų glaudus JAV Lietuvių Bendruomenės ir Amerikos Lietuvių Tarybos bendradarbiavimas, todėl JAV LB Taryba nutarė, kad:

• JAV Lietuvių Bendruomenė ir Amerikos Lietuvių

Taryba sutaria esą lygūs partneriai, abu atliekanti reikalingą ir naudingą Lietuvos laisvinimo darbą.

• Todėl JAV LB ir ALT tariausi dėl politinės linijos ir darbų suderinimo.

• Šiam tikslui JAV LB ir ALT sudaro bendrą koordinacinį komitetą po tris atstovus iš kiekvienos institucijos.

• Koordinacinio komiteto siūlymai aprobuojami atitinkamų vyriausiųjų JAV LB ir ALT organų, skelbiami visuomenei ir vykdomi laikantis tarpusavio susipratimo dvasios ir dženelmeniškumo principų.

• Vasario 16 aukos skiriamos Lietuvos laisvinimo darbams ir jų rinkimas JAV LB rengiamuose minėjimuose vykdomas pagal aukotojo apsisprendimą. JAV LB Taryba kviečia ir visus kitus mūsų veiksmus sudaryti sąlygas aukotojo apsisprendimo principą įvykdyti.

• Tam tikrais atvejais išeivijos svariui sustiprinti abi institucijos sudaro bendras delegacijas, lankančias JAV valdžios įstaigas, pareigūnus, ir kitomis atitinkamomis progomis.

• JAV LB Taryba kviečia lietuvių spaudą, radijo valandėles ir lietuvių visuomenę padėti šiuos jos nutarimus populiarinti ir įgyvendinti.

2. JAV LB Taryba:

• užgria JAV LB Centro Valdybos vykdomą Talkos Lietuvai sekcijų steigimą ir pageda, kad minėtų sekcijų veiklai būtų pateikta programa, pabrėžiant informacinių žinių rinkimo svarbą efektyviam Lietuvos bylos darbui;

• užgria JAV LB Centro Valdybos išvystytą veiklą politinių ryšių srityje, ragindama taip pat plėsti šią veiklą ir periferijose;

• rekomenduoja skirti daugiau lėšų informacijai ir daugiau siekti politinių kontaktų su svarbiais Amerikos politinės opinijos formuotojais.

3. JAV LB Taryba pveda JAV LB vykdomiesiems organams aiškinti bendruomenės narių šeimoms apie žalą siunčiant vaikus į Lietuvos okupanto rengiamas pionierių stovyklas.

4. JAV LB Taryba užgria ligšiolinę JAV LB Centro Valdybos veiklą Lietuvos laisvinimo srityje ir reikią jai padėką.

JAV LB Tarybos Prezidiumas

Vytautas Kamantas, Vaclovas Kleiza, Edmundas Lenkauskas, Stepas Matas, Antanas Razma

DETROITO ETNINIŲ BENDRUOMENIŲ METINĖ KONFERENCIJA

Konferencija įvyks Wayne valstybiniame universitete ir Tarptautiniame institute gegužės 18-20 d.d. Pirmą dieną skirta tyrimų pristatymui, kaip pavyzdžiui: darbas, bedarbis ir etniškumas; Detroito gyvenviečių pasiskirstymas; katalikybė, etniškumas ir United Automobile Workers ir t.t. Vakare įvyks tarp įvairių posėdžių Wayne valstybinio universiteto Balto - Slavų sambūrio susirinkimas ir meninė programa University Center pastate 7 val. vak. Programoje žadama dalyvauti lietuvių šokėjai. Detroito lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti į susirinkimą.

Sekanti diena bus skirta pedagoginiams reikalams. Programa suorganizuota Wayne valstybinio universiteto pedagoginio skyriaus ir Detroito viešųjų mokyklų. Ypačingą dėmesį reikia atkreipti į Heritage Courses (Black - Polish - Latino -- studies) susirinkimą, kuris įvyks 10:45 val. ryto ir pakartojamas 3:30 val. vak. University Center pastate Hilberry A. Jei atsirastų sumaniai kalbančių lietuvių tuomet susidarys proga įnešti pasiūlymą dėl lietuvių kalbos įvedimo į aukštesnias mokyklas ir universitetus. Beje, didžiausią dėmesį visos Amerikos atžvilgiu atkreips Health, Education and Welfare sekretorius Elliot Richardson pranešimas apie federalinę politiką etninių studijų reikalu, kuris įvyks 12:30 val. Šeštadienio tema yra bendruomenių vystymas.

Lietuviams ypač idomus ir svarbus bus Romo Sakadolskio pranešimas apie II Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą, 3:20 val. po pietų Mc Gregor Memorial Conference Center D salėje.

Nors Detroito lietuvių kolonija yra gan didelė, jos reikšmė miestui yra neproporcingai maža. Beje, tam yra išorinių priežasčių, kaip kad Detroito katalikų hierarchijos nusistatymas prieš mažumas, anglosaksų išgalėjimas pramonėje ir t.t. Tačiau nemažiau svarbios ir vidinės priežastys, kaip kad neturėjimas pajėgios centrinės organizacijos, užsidarymas tik savo smulkiuose reikaluose, nemokėjimas panaudoti didžiosios spaudos ir televizijos savo reikalų pristatymui (pavyzdžiui, telefono knygoj nėra nei vieno įrašo, prasidedančio su Lithuanian)... Viena iš didžiausių Detroito lietuvių nuodėmių yra pavydas, kad tik žiūrėk jog kitas ko nors vertingo nepadarė. Būkime krikščioniškesni, nes ir krikščioniškame, ir lietuviškame vynuogynė visiems užteks darbo. Todėl gausiai dalyvausime konferencijoje, nes ji kaip tik ir yra saviems reikalams pristatyti ir apginti. Tos konferencijos rengėjų tarpe esame tik du lietuviai su Feliksu Motuzu, kuris ir rėmėjus įrašė Lietuvių Tautinę Sandarą, o aš Detroito Lietuvių Organizacijų Centrą, kuriame

praeitais metais veikiau, ir II Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą. Visas išlaidas padengiamė iš savo kišenės arba savo sumanumu. Bet paskirai niekas negalės atlikti kas reikia atlikti už visus. Jog tokiems Heritage Courses jau šiandien reikia turėti savo siūlymus ir ilgalaikį planą.

Beje, dalyvaują konferencijoje gali gauti universitetinių kreditų užskaitymus. Dėl papildomų informacijų kreipkitės į James M. Anderson arba Judit Leppalą Brown, Ethnic Conference Office, Room 656, University Center Building, Detroit, Mi. 48202 (313) 577-4390.

Saulius Šimoliūnas

Iš "Kartą Pavasarį" abiturientų visuomenei pristatymo baliaus, bal. 29 d. Detroito Lietuvių Namuose. Nuotraukoje pora abiturientų: Loreta Petersonaitė ir Jonas Naujokaitis, prie mikrofono J. Kriščiūnas, Detroito Amerikos Lietuvių Balso Radijo programos redaktorius ir pranešėjas, pravedęs abiturientų pristatymą Detroito bei Windsorso visuomenei.

"Kartą Pavasarį" abiturientės šoka "Sadute" G. Gobienės specialiai paruoštos šiam įvykiui. J. Preibio nuotraukos

Agronominė paslaptis

Mėnulio dulkės, atvežtos astronautų, agronomijos moksle sukėlė ypatingą dėmesį. Kaip žinoma, agronomijos mokslas nurodė, jog mūsų žemelės augmenijai reikalinga šių pagrindinių maisto medžiagų -- azoto, fosforo ir kalio. Kitų medžiagų pakako tik pėdsakų, t. y. nedidelių kiekių. Mūsų miestelėnų pievelėms daugiausia naudojamas azotas, santykiu su kitomis medžiagomis -- 20-10-6 arba -- 10-6-4 (azoto, fosforo ir kalio).

Iš Houston'o praneša, jog tik truputį pridėjus mėnulio dulkių prie trąšų -- špinatai, ridikėliai, salotos auga 30% geriau, negu normalioje mūsų žemėje. Dr. Charles H. Walkinshaw, augalų patalogas sako, jog įeigturėtų neribotą kiekį tų mėnulinių dulkių, kas atsitiktų su augimu. Esą užtenka pridėti tik vieną šimtąją uncijos dalelę augalui. Laboratorijoje daro bandymus su 1500 įvairių augalų (35) ir naudoja mėnulio dulkes, kurios žymiai pagreitina augimą, lyginant su auginimu normaliose žemės sąlygose.

Kokios gi paslaptys slepiasi mėnulio dulkėse? Esą mėnulio dulkėse nėra jų elementų, kurie čia žemėje naudojami augalų tręsimui. Mėnulio dulkėse nėra azoto, bet tik nedideli kiekiai fosforo ir kalio, bet yra nedideliame kiekyje gele-

žies, mangano, magnezijos ir kobalto. Tų medžiagų yra ir žemėje, bet tik nedideliame kiekyje ir jų nepakanka augalų mitybai. Pagal botanikų pareiškimą, mėnulio dulkių priedas veikia kaip katalizatorius - skatintojas augalų augimą.

Pagal Walkinshaw, mėnulio dulkių esami elementai randami ir čia, žemėje, kaip pigūs priedai prie trąšų. Jei, esą, šie priedai būtų naudojami kaip trąšos, tai dabartinė trąšų teiktų sunaudoti tik kokie 25%. Koks sutaupymas! Auginant augalus ir naudojant tuos elementus, padidėtų naujų mitybos medžiagų augalijoje.

Baigdamas pastebiu, jog jo eksperimentai daromi laboratorijos sąlygose gali pasirodyti skirtingai, jeigu augintume normaliose žemės sąlygose.

Kaip pasirodys ateityje, teks dar daug padirbėti toje augalų mityboje normaliose sąlygose. Ta da tik paaiškės, kaip reikia augalus tręsti. (am)

DESIGNERS DRAFTSMEN

SENIOR and JUNIOR LEVELS
Must have heat ventilating and air cond. service piping exper.
IAN MARTIN, INCORPORATED
17220 W. EIGHT MILE RD.
SOUTHFIELD, MICH. 48075
FOR PERSONNEL INTERVIEW CALL 313-358-0244 (36-40)

MUMS REIKIA DAR 385 PRENUMERATORIŲ!

DIRVA
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

Ieškome 500 naujų prenumeratorių! Šia proga naujiems skaitytojams Dirvos metinė prenumerata pirmaisiais metais \$10.00, studentams, gyvenantiems prie universitetų -- \$6.50.

Pavardė ir vardas
Adresas
.....
Pavardė ir vardas
Adresas
.....
Užsakytojo pavardė ir vardas
Adresas
.....

P. S. Asmuo, suradęs du naujus prenumeratorius ir atsiuntęs pinigus, gauna dovanų knygą.